

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra českého jazyka a literatury

Bakalářská práce

Daniel Ecler

Jazykové odchylky mezi českým jazykem u nás a českou komunitou v
rumunském Banátu

Olomouc 2015

Vedoucí práce: Mgr. Jana Kusá, Ph.D.

Děkuji Mgr. Kateřině Rohál'ové, Mgr. Petru Skořepovi a Mgr. Josefu Mudrovi za pomoc při sběru materiálu, rodině Pešic za poskytnuté zázemí při výzkumu v Eibenthalu, zejména pak jejich dceři Gustýně za poskytnuté materiály. V neposlední řadě bych rád poděkoval panu učiteli Josefu Mlezivovi z Bígru za cenný rozhovor a všem obyvatelům Banátu, kteří mi byli během bádání jakkoliv nápomocní. Mé poděkování rovněž patří mé rodině a všem přátelům, kteří mě během studia podporovali.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, že jsem řádně citoval všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Olomouci dne 23. dubna 2015

Daniel Ecler

Obsah

Úvod.....	6
1. Geografická poloha Banátu.....	6
2. Historie.....	7
2.1 Historie osídlení Banátu.....	7
2.2 Reemigrace a sekundární emigrace.....	15
3. Školství.....	16
3.1 Škola v Eibentálu.....	18
3.2 Škola ve Svaté Heleně.....	19
3.3 Škola na Gerníku.....	21
3.4 Škola v Rovensku.....	23
3.5 Čeští učitelé a současné vyučování v Banátu.....	24
4. Dosavadní výzkumy v oblasti Banátu.....	26
5. Jazyk.....	28
5.1 Hláskosloví.....	28
5.1.1 Ý -> EJ.....	28
5.1.2 Ú -> OU.....	28
5.1.3 O -> VO.....	28
5.1.4 STRĚ -> TRĚ.....	28
5.1.5 E -> É, O -> Ó.....	29
5.1.6 Í -> I, Ú -> U.....	29
5.2 Tvarosloví.....	29
5.2.1 Nerozlišuje se mezi tvary 1. a 4. pádu množného čísla podstatných jmen.....	29
5.2.2 Skloňování podstatných jmen ve 2. pádu množného čísla končící na -ch.....	29
5.2.3 Skloňování podstatných jmen ve 2. pádu množného čísla končící na -ách.....	29
5.2.4 Komplikovaný dialektismus u řady neživotných podstatných jmen mužského rodu – koncovka -a.....	29
5.2.5 Charakteristické složené zájmeno <i>tuten</i>	29
5.2.6 Větší míra tvarů u sloves v 5. třídě.....	29
5.3 Lexikologie.....	30
5.3.1 Výrazy převzaté z němčiny.....	30
5.3.2 České archaismy.....	30
5.4 Syntax.....	30
5.4.1 Genitiv záporový.....	30
5.4.2 Časté užití doplňkového 7. pádu v předložkových vazbách s předložkou <i>z</i>	30

5.4.3	Předložky spojené s časem	30
5.4.4	Souřadící a podřadící spojky.....	31
5.4.5	Nepravidelnosti ve slovosledu	31
6.	Výzkum.....	32
6.1	Způsob získání materiálu	32
6.2	Výzkumné cíle	32
6.3	Výzkumný vzorek	32
6.4	Metodika výzkumu.....	33
6.5	Výsledky výzkumu.....	33
6.5.1	Jevy lexikální	33
6.5.2	Jevy hláskoslovné	44
6.5.3	Jevy morfologické.....	45
6.5.4	Jevy syntaktické	45
6.5.5	Jevy fonologické	46
6.5.6	Otázky zaměřené komplexně.....	46
6.5.7	Toponyma	47
7.	Závěr	47
	Bibliografie.....	48
	Příloha č. 1 – Dotazník	6
	Příloha 2 – Fotografie	13
	Anotace	15

Úvod

Rumunský Banát je území vzdálené bezmála 850 kilometrů od České republiky. Tato oblast byla v první polovině 19. století obsazena českými kolonizátory, kteří sem přicestovali za vidinou lepšího života. Značná vzdálenost od naší vlasti a obtížná dopravní dostupnost daná velmi členitým terénem způsobily izolovanost, díky které se podařilo zachovat starobylý ráz českého jazyka. Tyto jazykové enklávy jsou velmi důležité pro českou dialektologii, ta díky nim může zkoumat jazykové jevy, které se často v současné spisovné češtině již nevyskytují.

V práci je podstatná část věnována historii osídlení této oblasti, neboť právě historie měla velký vliv na vývoj českého jazyka našich krajanů. Velký prostor zde zaujímá i kapitola o školství a výuce českého jazyka v šesti dosud dochovaných českých vesnicích. Byli to právě učitelé, ať už diplomovaní pracovníci či osoby učením pouze pověřené, kteří měli největší vliv na formování mluvy tamějších obyvatel. Nejen jazyk, ale i tradice a zvyky, které místní obyvatelé dodnes dodržují, dokládají jejich národní identitu a hrdost. V další kapitole se už zaobíráme jazykem samotným. Snažíme se nahlédnout na jeho podobu ze všech jazykových hledisek a rovin.

Druhá část práce je postavena na výzkumu, kdy autor během září roku 2014 navštívil české vesnice v rumunském Banátu - Eibenthal, Bígr, Rovensko, Gerník a Svatou Helenu, kde se blíže seznámil s místními obyvateli, jejich kulturou a především jazykem. Získaná data poté využil k tomu, aby s jejich pomocí sestavil dotazník a v elektronické podobě ho odeslal k vyplnění do škol v Eibenthalu, Gerníku, Svaté Heleně a panu učiteli z Bígru. Dotazníky vyplnili s pomocí učitelů děti na druhém stupni základních škol. Cílem těchto dotazníků bylo zjistit, jaká je současná čeština našich krajanů, to znamená, na kolik se již projevíly časté návštěvy turistů z České republiky, zavedení internetu a televizí se satelity do vesnic a na kolik je ještě jejich nářeční čeština zachována.

1. Geografická poloha Banátu

Abychom mohli plně porozumět české komunitě žijící v rumunském Banátu, musíme se nejprve dozvědět něco o samotné poloze a o historii osídlení tohoto území.

Banát je historický název území zaujímajícího polohu na jihozápadě Rumunska. Tato oblast je charakteristická svým kopcovitým rázem krajiny, krasovými oblastmi, hustými lesy a soutěskou formovanou řekou Dunaj, která tvoří přirozenou hranici mezi Rumunskem a Srbskem. Všechny šest českých vesnic leží v tzv. Banátských horách, které se nachází v jižní části Rumunských Západních Karpat. Právě členitý terén porostlý hustými dubobukovými či bukodubovými lesy a přítomnost evropského veletoku v bezprostřední blízkosti pahorkatiny se staly určujícími faktory při osídlování této části Rumunska. Díky těmto podmínkám zde vzniklo několik českých enkláv, které se kvůli špatné dopravní dostupnosti a s ní související izolovaností od okolního etnika nikdy zřetelně neasimilovaly, a vytvořily tak jedinečnou komunitu obyvatel mluvících naším jazykem, avšak v tak zakonzervované podobě, že máme možnost poznávat krásu naší mateřštiny v jejích starobylejších podobách. Geografická poloha a historický vývoj jsou tedy společně nejdůležitějšími aspekty ve formování současného způsobu života a vývoje jazyka našich krajanů.¹

2. Historie

2.1 Historie osídlení Banátu

Území Banátu bylo ve středověku součástí Uherského království, od poloviny 16. do začátku 18. století se však Banát dostal do područí Turků, kteří se v této době snažili expandovat na západ. Nakonec ale byli Turci vytlačeni rakouskými vojsky zpět za Dunaj a roku 1718 byl uzavřen tzv. požarevacký mír (podle města Požarevec), a tak se toto území stalo součástí Habsburské monarchie.² V této době se oblast při Dunaji stala součástí tzv. Vojenské hranice. Jelikož zde bylo neustálé nebezpečí opětovného vpádu tureckých vojsk, bylo třeba oblast, která byla jinak velmi řídko osídlena (Rumuni, Srbové, Cikáni, Židé, Turci), dosídlit dalšími obyvateli z Habsburské monarchie. Proto byl první rakouský guvernér, generál hrabě Florimund de Mercy, pověřen císařem Karlem VI., aby sehnal kolonizátory. V první fázi

---

¹ KLVAČ, Pavel, ed., BUČEK, Antonín, ed. a LACINA, Jan, ed. *Příroda a krajina v okolí Svaté Heleny*. Vyd. 1. Drnovice: Občanské sdružení Drnka, 2011. 71 s. ISBN 978-80-904591-1-3, s. 7.

² SVOBODA, Jaroslav. *Historie – stručné dějiny krajanů v rumunském Banátu a další zajímavé informace o jejich životě* [online]. Velvyslanectví České republiky v Bukurešti, 26.9.2006 [cit. 2015-04-19]. Dostupné z: <http://www.mzv.cz/bucharest/cz/krajane/historie.html>

kolonizace byla osidlována převážně severní část, kde se nacházela banátská rovina, Němci z jižního Německa, z Falce a Saska.³

Prvními Čechy, kteří přicházeli do oblasti Sedmíhradska a Banátu, byli vypovězení východočeští náboženští sektáři na konci 18. století.⁴⁵ Teorii, že první obyvatelé z Čech byli do Banátu posíláni za trest, potvrdilo mnoho obyvatel zejména z Bígru. „*A Hánové pocházeli z Hanácka, snad tam něco udělali, ale jejich přímení bylo Postřekovskí. Prej sem lidi museli, byli sem daní na štrof.*“⁴⁵ Jižní oblast Banátu však zůstávala stále neosídlená, protože terén byl velmi kopcovitý a hustě zalesněný. Ze strategických a hospodářských důvodů ji však bylo nutno osídlit. Tímto úkolem byl pověřen generál Schneller, tehdejší guvernér, který zde měl vybudovat cesty, pohraniční pevnůstky (tzv. „kordony“) a dovést sem potřebné obyvatelstvo. Němci se však do těchto pustin stěhovat nechtěli.⁶⁷

---

³ GECSE, Desideriu a GECSE, Alena. *Dějiny a tradice české menšiny Rumunska* [online]. Banat.cz, [cit. 201504-10]. Dostupné z: http://www.banat.cz/historie_gesce.htm

⁴ VACULÍK, Jaroslav. *Češi v cizině 1850-1938*. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2009. 189 s., [22] s. obr. příl. Spisy Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity; sv. 115. ISBN 978-80-210-4865-2, s. 92. ⁵ JECH, Jaromír. *České vesnice v rumunském Banátě*. Praha: Ústav pro etnografii a folkloristiku ČSAV, 1992.

⁵ s., obr. příl. *Češi v cizině*; 5. ISBN 80-85010-36-4, s. 20.

⁶ *Dějiny a tradice české menšiny Rumunska*

⁷ 0]. Dostupné z:

GECSE, Desideriu a GECSE, Alena. [online]. Banat.cz, [cit. 201504- http://www.banat.cz/historie_gesce.htm

Impulsem pro příchod prvních kolonistů z Čech do této části země byla zřejmě nabídka jakéhosi rumunského podnikatele se dřevem a boháče původem z Oravici, který si za nízké náklady pronajal od státu obrovské zalesněné území, které chtěl vytěžit a následně dřevo draze prodávat. Jmenoval se Magyarly (Maďarli). Jelikož byla ale tato oblast liduprázdná a nebylo kde najmout dřevaře a dělníky, kteří by káceli a odváželi dřevo, rozhodl se, že vyšle do Čech agenty, kteří pod sliby nejrůznějších výhod a dobrého výdělků nalákají do této oblasti lidi. Nabídka to byla vskutku lákavá, lidem byly zaručovány slušné výdělků, osvobození od vojenské služby, roboty a daní, dříví zdarma na vystavění domů, a 2 jitra (1 jitro = 0,5754 hektaru) pole, na kterých bude každý sám hospodařit.⁸

Jako možné příčiny, proč jeho nabídku lidé tehdy přijali, můžeme uvést několik faktů. Na přelomu 19. století probíhala v Evropě, včetně českých zemí, průmyslová revoluce. Jejím důsledkem byl přesun manufakturní a řemeslné výroby k výrobě tovární a k užívání nových chemických a technologických procesů. Jako nevýhoda se ovšem tenkrát ukázala nízká koupěschopnost širokých vrstev obyvatelstva. Souvislá řada válečných konfliktů v té době měla za následek státní bankrot v roce 1811. Důsledkem bankrotu byla krize v zemědělství, kdy cena obilí prudce klesla o 30 až 50%, většina velkostatků na tuto skutečnost zareagovala zvýšenou produkcí píce a okopanin a rozšiřovala chov ovcí.

Vrchnost se snažila se situací vyrovnat tak, že omezila dávky a znovu zavedla robotu na velkostatech, navíc přijala i další opatření, například nutila poddané pást ovce i rolnických pastvinách. Zejména menší rolníci dopláceli na to, že museli prodávat i svou vlastní úrodu a často za značně nevýhodných podmínek. Toto mohly být důvody, proč někteří naši předci přijali od agentů zdánlivě výhodnou nabídku a odešli za vidinou lepší budoucnosti.⁹

Roku 1823 se vydali na cestu první čeští obyvatelé. V té době se nejednalo ovšem o skutečnou emigraci, stěhování probíhalo v rámci Rakouska-Uherska. Pocházeli z plzeňského

---

⁸ GECSE, Desideriu a GECSE, Alena. *Dějiny a tradice české menšiny Rumunska* [online]. Banat.cz, [cit. 201504-10]. Dostupné z: http://www.banat.cz/historie_gesce.htm

⁹ ŠPICEL, Alois a ŠUBERT, Václav. *Rovensko*. 2., dopl. vyd. [Česko: s.n.], 2007. 142 s. ISBN 9788026051695, s. 5.

GECSE, Desideriu a GECSE, Alena. [online]. Banat.cz, [cit. 201504- http://www.banat.cz/historie_gesce.htm

a klatovského okolí. Byli to zejména tesaři, kováři, truhláři, dělníci z hor a dřevaři, kteří ve své rodné vlasti žili dost bídne.¹⁰¹¹ Na příchod svých předků vzpomínaly i děti v Gernickém školním kalendáři.¹⁰ „*Naši předci přicházeli pěšky, a když byla nějaká velká voda, tak nařezali nějaký dřevo a jeli. Odešli z Čech proto, že ten čas tam byla chudoba. Zato odešli do Banátu, že tady by si udělali nějaké pole. Pak vyporázeli ten les a si udělali nějaké pole. Asi to bylo 1800, co sem přišli. Dostali se dobře do Rumunska proto, že byli pozvaný. Když oni sem přišli, tak tady to bylo všechno dohromady zarostlý lohama a šípkama a to bylo všechno dohromady zarostlý. Tak si udělali nějaké baráčky a tak tady bydleli, až si vystavěli nějaké stavení. Takže naše předci se zabývali tu s tou prací, vyporázeli lesy a si udělali pole a si nasili pšenici a kukuřici a moc dobrou úrodu měli.*“

Tito přesídlenci se sešli na jednom místě, vždy skupina z určitého okresu. Poté vyrazili na cestu. Šli pěšky, své nejnnutnější osobní věci a nářadí měli naložené na povozech tažených voly. Stěhovali se celé rodiny – rodiče se starci a dětmi. Jeli přes České Budějovice na Vídeň a pak na jih uherskými pustinami, odkud pokračovali na lodích po Dunaji. Cesta trvala přibližně dva měsíce a mnozí ji nepřežili. Svědectví o této cestě podává i Vladimír Karbusický v knize *České vesnice v rumunském Banátě*¹¹: „*To bylo putování, pane, některý s volama, některý po vodě. Některý se i cestou narodili, některý zemřeli. Tady byly lesy a nějak Mad'ar to tady ved. Naše bába říkávala: Pálili uhlí a dříví a dělali popel a dávali to na louh z toho se živil. To byl agent, ten je sem přived.*“

První dvě skupiny přesídlenců čítaly 52 rodin a Magyarly jim určil osídlit dlouhé údolí podél potůčku. Tak byla roku 1823 založena vesnice Elisabethfeld. O rok až dva později, po příchodu třetí skupiny obyvatel (28 rodin), byla asi o třičtvrtě hodiny dále na východ přes kopec založena obec St. Helene. Traduje se, že vesnice dostali jména po Magyarlyho dvou dcerách. Osadníci museli nejprve vykácet les a vyvrátit pařezy, než mohli začít s obhospodařováním půdy. Od příchodu prvních osídlenců uplynuly tři roky a Magyarlymu

---

¹⁰ *Dějiny a tradice české menšiny Rumunska*

¹¹]. Dostupné z:

GECSE, Desideriu a GECSE, Alena. [online]. Banat.cz, [cit. 201504- http://www.banat.cz/historie_gesce.htm

vypršela nájemní smlouva, kterou uzavřel s vojenskou správou. Následně se přestal o osadníky starat, sebral jim náradí a odjel. Ti se proto v roce 1826 rozhodli vstoupit do vojenského svazku 14. hraničářského pluku v Požeženě. Jako místa k bydlení jim byly přiděleny původní kolonie Elisabethfeld a St. Helene.¹²

¹⁰ SVOBODA, Jaroslav, ed. *Gernický školní kalendář*. V Praze: Herrmann & synové, 2004, s. 6. ¹¹ JECH, Jaromír. *České vesnice v rumunském Banátě*. Praha: Ústav pro etnografii a folkloristiku ČSAV, 1992. 201 s., obr. příl. Češi v cizině; 5. ISBN 80-85010-36-4, s. 22.

¹² *Dějiny a tradice české menšiny Rumunska*

10]. Dostupné z:

Vstupem do hraničářského pluku byla započata druhá vlna kolonizace. Než ale mohl být dalším Čechům umožněn přesun, bylo třeba splnit několik podmínek: „1. bude nutná dohoda s českým guberniem, jakým způsobem a jak mají být přesídlenci dopraveni do Vídně; 2. ve Vídni bude nutno zajistit podmínky k jejich přijetí a další cestu do Banátu po Dunaji po lodích; 3. bude zajištěna denní penze 3 až 6 kr. na hlavu podle počtu rodinných příslušníků; 4. přesídlenci budou osvobozeni od vojenské služby, 10 let osvobozeni od daně pozemkové za předpokladu, že vymytí přidělené pozemky, a 5 let od daně domovní, když si postaví grunty; 5. dostanou zdarma dřevo ke stavbě domů a komunikací, zdarma potřebné osivo na jeden rok a ke stavbě cest budou povoláni i obyvatelé obcí, jejichž katastrem povede nová cesta.“¹² Většinou kolonistů tyto náležitosti zařídily rakouské vojenské úřady. Vojenská správa se také starala o obsazení farností a zajišťovala chod místních základních škol.¹⁴

Potřeba dalších osadníků byla dána přetrvávajícím nebezpečím vpádu tureckých vojsk. Jejich nábor organizovaly již samy rakouské vojenské úřady. Jelikož se ale přihlásilo mnohem více lidí, než se čekalo, museli si další příchozí opatřit zvláštní přijímací list od 14. hraničářského pluku, který jim zaručoval v Banátu místo.¹³ Důvodů, proč se v Čechách rozpoutala tak obrovská „kolonizační horečka“, bylo hned několik. Jako mylné se v tomto případě uvádějí ty, že vystěhovalce hnala na východ chudoba. Podle starých záznamů byli tito lidé cvočkaři,

---

¹² JECH, Jaromír. *České vesnice v rumunském Banátě*. Praha: Ústav pro etnografii a folkloristiku ČSAV, 1992. 201 s., obr. příl. Češi v cizině; 5. ISBN 80-85010-36-4, s. 17. ¹⁴ TREPTOW, Kurt W. *Dějiny Rumunska*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2000, 543 s. Dějiny států. ISBN 80-7106-348-7.

¹³ GECSE, Desideriu a GECSE, Alena. *Dějiny a tradice české menšiny Rumunska* [online]. Banat.cz, [cit. 201504-10]. Dostupné z: http://www.banat.cz/historie_gesce.htm

truhláři, kováři, stávkaři, havíři, krejčí a další. Někteří byli čtvrtlánici nebo dokonce půllánici, přesídlením si proto ekonomicky podstatně pomohli.¹⁴ Naopak jako možné a velice pravděpodobné důvody se ukázaly především dvě skutečnosti – v monarchii v té době byla povinná čtrnáctiletá vojenská služba, které se vyhnul dědic statku nebo ten, kdo měl majetek, a mohl se vykoupit nebo postavit za sebe náhradníka. Druhý, neméně závažný důvod byl ten, že trvalo mnoho času, než si čeledín nebo děvečka vydělal dostatek finančních prostředků na to, aby se mohl osamostatnit. Proto se muži nezhřídka ženili po 30. a ženy po 25. roku života. Z tohoto faktu vyplývalo i mnoho narozených nemanželských dětí v té době. Za podmínek, jaké nabízelo přesídlení do Banátu, si tedy mnozí mohli připadat jako páni.¹⁷

---

¹⁴ ŠPICEL, Alois a ŠUBERT, Václav. *Rovensko*. 2., dopl. vyd. [Česko: s.n.], 2007. 142 s. ISBN 978-80-2605169-5, s. 7. ¹⁷ JECH, Jaromír. *České vesnice v rumunském Banátě*. Praha: Ústav pro etnografii a folkloristiku ČSAV, 1992. 201 s., obr. příl. Češi v cizině; 5. ISBN 80-85010-36-4, s. 16.

GECSE, Desideriu a GECSE, Alena. [online]. Banat.cz, [cit. 201504- http://www.banat.cz/historie_gesce.htm

Mezi lety 1827 – 1828 byly již organizovaně založeny další české vesnice – Bígr, Eibental, Frauvižn, Rovensko, Šumice a 15 kilometrů severovýchodně od Svaté Heleny vznikla největší česká kolonie Gerník.¹⁵ Během první a druhé vlny přišlo do Banátu kolem 2000 českých kolonistů a zhruba stejný počet německých kolonistů ze Sudet v okolí Klatovska. Ti si však založili vlastní kolonie situované severně od českých. Jak se můžeme dozvědět z různých stížností a referend, přistěhovalci nebyli pouze z Klatovska a Domažlicka, ale i z Berounska, Hořovicka, z Příbramska, Zlonicka, Čáslavska, Chrudimska, Královéhradecka, Turnovska a možná i z dalších koutů Čech.¹⁹ Al. Šembera věnoval tomuto tématu kapitolu ve svém článku

„Kolik je Čechů, Moravanů a Slováků“, který byl uveřejněn r. 1876 v *Časopise Českého musea*. Píše zde: „Čechové obývající v Dolních Uhřích, jsou vesměs osadníci, povolání do kolonií v bývalé Hranici vojenské za císařovny Marie Theresie a potomně až do roku 1830 zřizovaných. Již německá jména velké části těch kolonií zřejmě vysvědčují, že jsou nového původu. Byliť tu Čechové jednak o sobě jednak ve spolku s Němci, se Srby, s Rumuny a Uhry v 27 osadách...“¹⁶

Vývoj počtu českých obyvatel v šesti největších českých vesnicích

	r. 1869	r. 1880	r. 1890	r. 1900	r. 1910
Rovensko	321	410	418	386	355
Šumice	202	263	314	376	423
Bígr	225	238	282	325	377
Svatá Helena	469	641	757	766	814
Gerník	820	913	1029	1155	1048
Eibenthal	469	552	597	720	848

*Data byla vydána uherským centrálním statistickým úřadem.*¹⁷

Situace nově příchozích Čechů však nebyla jednoduchá. Nejprve museli vykácet a vymýtit hustě zalesněné kopce, údolí i návrší. Během několika desetiletí proměnili dříve zalesněnou krajinu v úrodnou a obdělanou půdu. Situace českého obyvatelstva se ve druhé polovině 19.

¹⁵ URBÁNEK, Radim. *Češi v rumunském Banátu: doprovodná publikace k výstavě České vesnice v rumunském Banátu*. Vyd. 1. Vysoké Mýto: Regionální muzeum, 2003. 24 s. ISBN 80-239-0390-X, s. 3. ¹⁹ JECH, Jaromír. *České vesnice v rumunském Banátě*. Praha: Ústav pro etnografii a folkloristiku ČSAV, 1992. 201 s., obr. příl. Češi v cizině; 5. ISBN 80-85010-36-4, s. 14.

¹⁶ AUERHAN, Jan. *Čechoslováci v Jugoslavii, v Rumunsku, v Maďarsku a v Bulharsku*. Praha: Melantrich, 1921, s. 63.

¹⁷ Tamtéž, s. 67.

století stabilizovala a jeho počet kulminoval těsně před první světovou válkou. Roku 1847 však kvůli vyschnutí pramene zanikla Svatá Alžběta, její obyvatelé tak byli nuceni přestěhovat se do Svaté Heleny. V 60. letech 19. století z téhož důvodu zanikla další z českých vesnic – Frauvižn. Jeho obyvatelé se přesunuli do údolí Dunaje a vedle rumunské obce Stará Ogradena založili Novou Ogradenu. I ona však zhruba před třiceti lety zanikla, neboť byla zatopena dunajskou hladinou, která stoupla v důsledku výstavby vodního díla Železná vrata.¹⁸

„*My tady v Ogradeně jsme se přistěhovali z Frauvižnu. To byla vesnice v horách a prej tam snad nebyla voda a tak se všichni vodstěhovali do Ogradeny. To byla rumunská vesnice a Čechů tu pak byla asi polovina. Vono se dodnes říká Frauvižn, hlavně nahoře u kostela a na hřbitově.*“²³ S vodou měly všeobecně české osady problém. Například Eibenthal byl několikrát přesunut kvůli nedostatku vody z kopce až do údolí k řece Tisovici.¹⁹²⁰ Svatohelenští občané museli zase chodit pro vodu až do vzdáleného údolí říčky Alibeg. Dnes již tamní obyvatelé zachycují dešťovou vodu důmyslnými systémy, které ji odvádějí do rezervoárů.²⁵ Za nedostatek vody si ale můžou tak trochu sami. Jak se dovídáme ze vzpomínek místních, příchozí kolonizátoři se báli toku Dunaje, a tak zakládali vesnice vysoko v horách. „*Tam, co je u Moldovy ten vostrov, von nebyl dřív tak velikej, tam byla nějaká Helenka a voni ty Češi tam měli vesničku a přišla velká voda a tam to sebrala a voni utekli a už nechtěli bejt u vody.*“²⁶

Roku 1861 připadl Banát Uhersku a další, v pořadí již třetí kolonizační vlnu, organizovala uherská vláda. Přesídlování probíhalo do stávajících vesnic s národnostně smíšeným obyvatelstvem - německým, srbským, maďarským a rumunským. Jednalo se o vesnice Klopodie (r. 1862), Skaiuš (r. 1863 – 1865; Jindřichohradecko a Třeboňsko) a Velký Pereg (r. 1863; Čáslavsko, Přeloučsko), kam přišlo zhruba 50 rodin, a který byl na rozdíl od

---

¹⁸ SVOBODA, Jaroslav. *Historie – stručné dějiny krajanů v rumunském Banátu a další zajímavé informace o jejich životě* [online]. Velvyslanectví České republiky v Bukurešti, 26.9.2006 [cit. 2015-04-19]. Dostupné z: <http://www.mzv.cz/bucharest/cz/krajane/historie.html> ²³ JECH, Jaromír. *České vesnice v rumunském Banátě*. Praha: Ústav pro etnografii a folkloristiku ČSAV, 1992. 201 s., obr. příl. Češi v cizině; 5. ISBN 80-85010-36-4, s. 20.

¹⁹ *Historie* [online]. Eibenthal.eu, [cit. 2015-04-05]. Dostupné z: <http://www.eibenthal.eu/index.html#historie> ²⁵ KLVAC, Pavel, ed., BUČEK, Antonín, ed. a LACINA, Jan, ed. *Příroda a krajina v okolí Svaté Heleny*. Vyd.

²⁰ . Drnovice: Občanské sdružení Drnka, 2011. 71 s. ISBN 978-80-904591-1-3, s. 28. ²⁶ JECH, Jaromír. *České vesnice v rumunském Banátě*. Praha: Ústav pro etnografii a folkloristiku ČSAV, 1992. 201 s., obr. příl. Češi v cizině; 5. ISBN 80-85010-36-4, s. 20.

ostatních vesnic již v úrodnějších nížinách. V prvních letech se však někteří z krajanů nemohli uchytit, nedařilo se jim obdělávat pole, výnosy a zisky byly malé, proto se několik z nich rozhodlo k návratu do Čech nebo se odstěhovali do Slavonie či Ameriky.²¹²² Toto byla poslední velká vlna přistěhovalců z Čech, ale další Češi přicházeli dále individuálně od poloviny 19. století do počátku 20. století. Tito kolonizátoři se zaměřovali spíše již na větší města – Bukurešť, Ploešť, Kraiova, Galac, Kluž, Temešvár, Arad, Sibiu, Brašov, Rešica, Lugoš, Petrošín, Petrila, Mediaš, Oradea a další. Povoláním byli tito přesídlenci řemeslníci, horníci, hudebníci, skláři, odborní dělníci a mistři, finanční a tovární úředníci, živnostníci, průmyslníci, atd. S výjimkou Bukurešti se čeští obyvatelé ve velkých městech už dávno asimilovali.²³

2.2 Reemigrace a sekundární emigrace

Pojmem sekundární emigrace se myslí akt, kdy čeští emigranti opustili české kolonie a přesídlili jinam. Dělo se tak především od 1. čtvrtiny 20. století prakticky až dodnes. V rámci sekundární emigrace se čeští kolonizátoři přestěhovali zejména do větších měst v Rumunsku, která jim nabízela pohodlnější život a lepší pracovní příležitosti. Zde často vznikala smíšená manželství a mnoho krajanů se v průběhu času asimilovalo. Další část lidí odjela do jiných států, například do Srbska (Češko Selo, Kruščica, Gaj, Veliko Središće, Veliko Gradišće, Bela Crkva, Vršac), Jižní (Argentina, Brazílie) či Severní Ameriky a Bulharska (Vojvodovo, Sasek).

Reemigrace označuje návrat krajanů zpět do své vlasti. První vlna reemigrantů proběhla v letech 1947-1949, kdy měli naši krajané v rámci repatriace dosídlit opuštěné české pohraničí (především západočeské, východočeské a jihomoravské). Této nabídce využilo ze všech českých vesnic na 5000 osob.²⁴ Z rovenských pramenů se o první vlně reemigrantů dozvídáme toto: *„Na návsi se sešla celá obec, aby se rozloučila s rodinami. Zašlo se také do kostela. Kostelní zvony spolu s dechovkou doprovázeli reemigranty až ke křížku na Velkou stranu.*

---

²¹ GECSE, Desideriu a GECSE, Alena. *Dějiny a tradice české menšiny Rumunska* [online]. Banat.cz, [cit. 2015-22 -10]. Dostupné z: http://www.banat.cz/historie_gesce.htm

²³ SVOBODA, Jaroslav. *Historie – stručné dějiny krajanů v rumunském Banátu a další zajímavé informace o jejich životě* [online]. Velvyslanectví České republiky v Bukurešti, 26.9.2006 [cit. 2015-04-19]. Dostupné z: <http://www.mzv.cz/bucharest/cz/krajane/historie.html>

²⁴ Tamtéž.

*Uchovává se v paměti postava Jana Procházky z č. 31, který do poslední chvíle hrál na eufonii (basflugerhorn), poté ji podal svému synovi, vedle kříže políbil zem, pokřičoval se a hrstku hlíny si vzal s sebou. Byl to vskutku nezapomenutelný okamžik pro všechny.*²⁵

Druhá, větší vlna reemigrantů, proběhla po roce 1990, kdy se po pádu komunismu u nás naskytly lepší podmínky k návratu do domoviny. Během této vlny mohlo odejít z českých osad 700 – 800 obyvatel. Kvůli nedostatku práce v českých vesnicích ale odcházejí stále další a další lidé.

3. Školství

O školství v rumunském Banátu pojednává Svoboda²⁶. V banátské vojenské hranici byla úředním jazykem němčina, ale tam, kde se nacházely národnostní menšiny, úředním i vyučovacím jazykem byla mluva daného etnika. Nejdříve probíhalo vyučování jen v domácnostech, a to pouze trivia (čtení, psaní, počítání). Učitelé byli nediplomovaní, většinou laici. Někde vyučovali i sečtější rolníci či vysloužilí vojáci, kteří byli dosazováni vojenským úřadem. Učitelé i kněží nosili po svém příchodu uniformy, avšak učitel neměl hodnost. Školy byly obecní. Chod škol měly na starosti církevní a vojenské úřady. První škola byla vystavěna společně s obecním domem roku 1848 v Eibentálu, v ostatních osadách to bylo až po roce 1850.

Po zrušení Banátské vojenské hranice roku 1873 bylo její území začleněno do tzv. Zalitavska (uherská část Rakouska-Uherska). Od této doby se na území Banátu stala úředním jazykem maďarština, ale v českých osadách se tato změna dlouho neprojevovala, nadále se učilo česky, později ze slabikářů napsaných Jindřichem Schlöglem a schválených uherskou vládou. Roku 1907 však nastala podstatná změna způsobená vydáním nového školského zákona v Zalitavsku. Dle něho byly školy zestátněny a jediným povoleným vyučovacím jazykem se stala maďarština. V praxi začal tento zákon v Banátě platit až roku 1910. Hned následující rok byla v Heleně otevřena maďarská mateřská škola. Roku 1914 byl vyhnán

---

²⁵ ŠPICEL, Alois a ŠUBERT, Václav. *Rovensko. 2.*, dopl. vyd. [Česko: s.n.], 2007. 142 s. ISBN 978-80-2605169-5, s. 89.

²⁶ SVOBODA, Jaroslav. *Historie – stručné dějiny krajanů v rumunském Banátu a další zajímavé informace o jejich životě* [online]. Velvyslanectví České republiky v Bukurešti, 26.9.2006 [cit. 2015-04-19]. Dostupné z: <http://www.mzv.cz/bucharest/cz/krajane/historie.html>

tamější učitel Jan Schlögl. Maďarizační tlak stoupal i v dalších obcích, čeština se nesměl používat už ani jako řeč pomocná. Úřadům se nelíbila ani česká křestní jména a zpěv. V Šumici, v Bígru a v Rovensku se během první světové války nevyučovalo už vůbec.

Roku 1920 byla definitivně připojena oblast Banátu s šesti českými vesnicemi rumunskému království. Hospodářská a sociální situace se sice příliš nezlepšila, ale ve školství nastaly uvolněnější poměry. Roku 1920 byly školy opět zestátněny, ale alespoň byl opět povolen český vyučovací jazyk. Vyučovali zde rumunští učitelé, ale už i diplomovaní učitelé, kteří se zde již narodili. Konkrétně to byl František Palát (Pálfi) z Rovenska, František Karban pocházející z Bígru a dva gerničtí rodáci Josef Nejedlý a František Merhout. Přesto byl učitelů stále nedostatek, proto byli z ČSR, po dohodě s rumunským ministerstvem školství, povoláni další učitelé. A tak roku 1929 přišel na Šumici Vojtěch Stratil a do Svaté Heleny Ladislav Šrubař. Oba dva učitelé a osvětoví pracovníci zde působili až do konce 30. let.

Další čeští učitelé byli vysíláni ministerstvem školství a národní osvěty ČSR až po skončení reemigrace po roce 1949, a to na jednoleté až dvouleté pracovní stáže, až do roku 1957 nebo 1958. O prodloužení této spolupráce pak už neměla zájem ani rumunská, ani československá strana. V některých českých osadách (např. v Šumici, Svaté Heleně) v 60. letech a v první polovině let 70. dlouhodobě působili kvalifikovaní slovenští učitelé z rumunského Nadlaku.

V současnosti jsou ve všech vesnicích kromě Bígru osmitřídky. V bígerské škole je jen jednotřídka (1. – 4. ročník), 2. stupeň musejí místní děti navštěvovat v obci Berzáska, což je pro Bígr spádová obec vzdálená 23 kilometrů. Jelikož zde není možnost dojíždění, jsou děti ubytovány na místním internátě nebo bydlí u svých příbuzných v této lokalitě. V Šumici, jako v jediné z českých osad v Banátu, se dříve vyučovalo na místní škole od 1. do 8. ročníku česky, a to na jedné z nejmenších škol v Rumunsku nebo dokonce na celém světě. Místní školu totiž v roce 1999 navštěvovaly pouze 4 děti.²⁷

---

²⁷ SVOBODA, Jaroslav. *Historie – stručné dějiny krajanů v rumunském Banátu a další zajímavé informace o jejich životě* [online]. Velvyslanectví České republiky v Bukurešti, 26.9.2006 [cit. 2015-04-19]. Dostupné z: <http://www.mzv.cz/bucharest/cz/krajane/historie.html>

Dnes již škola nefunguje, své působení ukončila roku 2009, kdy na ni docházelo 5 dětí. Jelikož by ji další školní rok navštěvoval pouze jeden žák, její fungování se již nevyplatilo. Nyní děti z Šumice chodí do školy v Lăpușnicelu, kde nyní působí i bývalý šumický učitel František Olteanu.²⁸ Ve zbylých vesnicích se česky vyučuje pouze od 1. do 4. ročníku. Kromě Bígru mají děti 5. – 8. ročníků z ostatních škol možnost zvolit si český jazyk jako volitelný předmět v rozsahu tří hodin týdně. V Nové Moldavě a Berzásce je ve školách vyučovacím jazykem rumunština, ale z důvodu velkého počtu českých žáků je zde možnost zvolit si hodiny češtiny jako volitelný předmět v rozsahu 4 hodin týdně na prvním a 3 hodin týdně na druhém stupni.

Se značným zpožděním se začalo realizovat usnesení vlády ČR č. 217 ze dne 12. 4. 1995, kdy mělo ministerstvo školství vyslat do českých vesnic 5 učitelů, kteří zde měli vyučovat spisovný český jazyk a provozovat osvětovou činnost. Tito učitelé byli vysílání na dobu půl roku, a to do vesnic Nadlak, Gerník, Svatá Helena, Eibentál a Rovensko. Příchod učitelů si přáli místní představitelé krajanského spolku se souhlasem příslušných rumunských orgánů.²⁹ Demokratický svaz Čechů a Slováků v Rumunsku byl založen roku 1990 a od roku 2007 je neziskovou organizací, která má za úkol hájit práva české a slovenské menšiny v Rumunsku. Předsedou jihobanátské oblasti svazu se stal šumický rodák František Draxel.³⁰

3.1 Škola v Eibentálu

Tato podkapitola je stručným výtahem z webových stránek o Eibentálu.³¹ V Eibentálu se na rozdíl od škol v ostatních vesnicích vyučuje rumunština již od 1. ročníku. Češtinu mají všechny děti třikrát týdně jako mateřský jazyk. Do 4. třídy je čeština povinná i pro Rumuny, kteří zde

---

²⁸ KOKAISL, Petr a kol. *Krajané: po stopách Čechů ve východní Evropě*. 1. vyd. [Praha]: Za hranice - Společnost pro rozvojovou spolupráci při Provozně ekonomické fakultě ČZU v Praze, 2009. 435 s. ISBN 9788025459249.

²⁹ SVOBODA, Jaroslav. *Historie – stručné dějiny krajanů v rumunském Banátu a další zajímavé informace o jejich životě* [online]. Velvyslanectví České republiky v Bukurešti, 26.9.2006 [cit. 2015-04-19]. Dostupné z: <http://www.mzv.cz/bucharest/cz/krajanehistorie.html>

³⁰ KOKAISL, Petr a kol. *Krajané: po stopách Čechů ve východní Evropě*. 1. vyd. [Praha]: Za hranice - Společnost pro rozvojovou spolupráci při Provozně ekonomické fakultě ČZU v Praze, 2009. 435 s. ISBN 9788025459249, s. 19.

³¹ *Základní škola Eibenthal - Școala cu clasele I-VIII* [online]. Eibenthal.eu, [cit. 2015-04-05]. Dostupné z: http://www.eibenthal.eu/E_skola.html

studují, dále je pak nabízena jako volitelný předmět. Výuku českého jazyka zde zajišťuje český učitel, kterého sem vysílá Dům zahraničních služeb ČR. V současné době zde již několikátým rokem působí Kateřina Roháľová. Ke školnímu roku 2009/2010 doházelo na eibantálskou školu 24 dětí od 1. do 8. třídy a 3 děti byly ve školce. Ve školním roce 2014/2015 zde byly počty dětí přibližně srovnatelné.

Pod eibentálskou školu patří i škola v Baia Nouă, kde je pouze 1. stupeň a školka. Celkově zde působí 10 učitelů, z toho 2 právě na Baia Nouă. Přestože je eibentálská škola počtem žáků i učitelů momentálně největší školou ze všech vesnic, může existovat samostatně jen díky výjimce v zákonech, která zaručuje školám ve vesnicích s národnostními menšinami mírnější podmínky. V jedné třídě jsou všechny děti od 1. do 4. ročníku, v dalších dvoutřídkách jsou spolu žáci 5. a 7. ročníku a žáci 6. a 8. ročníku. Díky příspěvkům z České republiky mohla být škola opravená a zvětšená o jedno patro. Dále byla do školy v prosinci roku 2007 zavedena voda, nainstalovány toalety a sprchy a byla postavena tělocvična. Roku 2009 byly položeny nové podlahy. Na podzim roku 2008 byla zrekonstruována rovněž škola v Baia Nouă a Dům zahraničních služeb zapůjčil škole počítač se scannerem a tiskárnou.

Od roku 1990 působili na Eibentálu tito čeští učitelé: Jaroslav Svoboda, Tomáš Procházka, Jaromír Kopřiva, Michaela Sekaninová-Kocmanová, Ondřej Syrovátka, Hana Herrmannová a Jolana Budigová.

3.2 Škola ve Svaté Heleně

O škole ve Svaté Heleně pojednává článek *Historie školy v obci Svatá Helena*.³² Ve Svaté Heleně vznikla první zděná školní budova až roku 1852. Ke škole byla zároveň připojena kaple s obrazem Svaté Heleny. Tato škola však byla pouze katolická, evangelická vznikla až v letech 1855 – 1856. Evangelická škola ovšem fungovala zhruba jen do roku 1900, kdy zanikla a sloučila se se školou katolickou. Od té doby už se učí jen v jedné škole bez ohledu na náboženství.

---

³² *Historie školy v obci Svatá Helena* [online]. Svata-Helena.eu, [cit. 2015-04-05]. Dostupné z: <http://www.svatahelena.eu/skola.htm>

V té době sloužily k vyučování dvě školní budovy, které se dodnes nacházejí v centru obce. Jelikož počet obyvatel ve Svaté Heleně stoupal a s ním rostl úměrně i počet žáků, v 80. letech se již děti do nevyhovujících školních budov nevešly. Proto probíhalo vyučování na směny. Roku 1990 byl v Rumunsku svržen Ceaușescův komunistický režim a do Banátu mohla začít proudit pomoc z České republiky. Rozhodlo se, že bude nutné postavit novou školní budovu. Ta byla vystavěna a ve školním roce 1998 – 1999 se v ní začalo pravidelně vyučovat. V rámci nové školy se nachází 8 tříd, tělocvična, mateřská škola, počítačová učebna, knihovna a vybavená sborovna. Budova je vytápěna ústředním topením, které je napojeno na kotel na spalování dřeva.

Prvním diplomovaným učitelem na škole se stal pan Jindřich Schlögl, který přišel z Čech z Velké Řetové na Ústeckoorlicku. Na staré helenské škole pracoval až do své smrti, bezmála 40 let. V letech 1897 – 1914 se jeho nástupci stali jeho synové Jan a Jindřich.³³ Právě na setkání s Janem Schlöglem při svých cestách vzpomíná ve své knize Dr. Jan Auerhan takto: *„Učitelem jest pan Jan Schlögl, syn bývalého učitele Sv. Helenského, roku 1897 zesnulého pana Jindřicha Schlögla, jehož působení lid posud vděčně vzpomíná. Pan Schlögl není jen učitelem, jest též zástupcem farářovým (s biskupským povolením vykonává katolické bohoslužby, pokud nevyžadují kněžského svěcení, udílí křest z nouze a pochovává mrtvé), jest jest poručníkem sirotků, členem obecní a místní školní rady atd. a upřímným přítelem a rádcem svého lidu ve všech jeho potřebách.“*³⁴ Dále se dozvídáme, že pan učitel byl placen nepříliš dobře, proto se mu na téměř celou druhou půlku platu skládali sami občané. Přesto musel být ještě rolníkem, zástupcem pojišťovací společnosti, včelařem a jistý čas i hostinským a obchodníkem. Pro občany dělal velmi mnoho, například zavedl Veverkovo ruchadlo, sehnal lepší semena na osev, zasloužil se o rozkvět včelařství a povznesl sadařství. Díky těmto a dalším činům se mezi občany těšil velké oblibě.

---

³³ Tamtéž

³⁴ AUERHAN, Jan. *Čechoslováci v Jugoslavii, v Rumunsku, v Maďarsku a v Bulharsku*. Praha: Melantrich, 1921, s. 73.

V současné době má škola ve Svaté Heleně 27 dětí a českým učitelem působícím na škole již 8. rokem je pan Petr Skořepa. Jeho předchůdkyněmi byly: Vilma Anýžová, Katka Kučová, Martina Kopáčková a Marta Skříčková.³⁵

3.3 Škola na Gerníku

O škole na Gerníku pojednává článek *Škola*³⁶ na oficiálních webových stránkách Gerníku. Prvními učiteli v Gerníku byli nediplomovaní laici, kteří byli voleni z řad vzdělanějších obyvatel. Zpočátku se vyučovalo v jedné místnosti místního obecního úřadu. Zlom v místním vyučování znamenal až příchod faráře Františka Unzeitiga roku 1851. Od té doby se začalo řádně vyučovat. Díky Unzeitigovým intervencím u vojenských úřadů byla o rok později postavena kamenná budova, která byla dostavěna roku 1853. školní budova disponovala jednou velkou třídou, dvěma obytnými světnicemi a kuchyní pro učitele, předsíní a sklepem. Na Unzeitigovu žádost přišel z jeho mateřské královehradecké diecéze první diplomovaný učitel – Vincenc Zamouřil. Stalo se tak 15. 6. 1856. Zamouřil byl nejen vynikajícím pedagogem, který vyučoval česky i německy, ale i znamenitým hudebníkem. Na Gerníku založil dechovou hudbu z řad vojenských vysloužilců, kterou vedl až do své smrti v roce 1881. Dále se zasloužil o vznik kostelního pěveckého sboru a početného žákovského orchestru, přičemž chlapce učil na dechové nástroje a děvčata zpěv.

Během dualistického Rakouska-Uherska se pomadžaršt'ování nevyhnulo ani Gerníku, který byl přejmenován na Szörénybúzás. Na počátku 20. století začal mít Gerník stejné potíže, jako ostatní české vesnice – populace zde dosahovala téměř 1200 obyvatel a docházelo tak k přelidnění. Více než padesát let stará škola už byla také nevyhovující, proto se koncem 1. desetiletí 20. století započalo se výstavbou školy nové. Ta byla dokončena roku 1911. V té době to byla krásná, velká a moderní budova se dvěma učitelskými byty a dvěma třídami. Nově vystavěná škola však musela být předána Uherskému státu a vyučovacím jazykem se stala mađarština, čeština mohla být používána pouze jako řeč pomocná.

---

³⁵ Vlastní konverzace s českým učitelem Petrem Skořepou.

³⁶ *Škola* [online]. Gernik.eu, [cit. 2015-04-05]. Dostupné z: <http://www.gernik.eu/index.php/%C5%A0kola>

Během první světové války se na gernické škole vyučovalo, na rozdíl od ostatních českých vesnic, kde nebyli učitelé. Vyučovala zde Maďarka Marghita Terstyanszky s manželem Eduardem Brechtlem, který zde zároveň zastával funkci poštmistra a varhaníka na kůru. Po válce ovšem z obce utekli, a tak 1. 9. 1918 zde začal vyučovat farář Jan Farkaš, který měl sám na starosti více než 180 dětí. Dopoledne učil 3. až 6. třídu a odpoledne 1. a 2. třídu. Jan Farkaš si ale kvalifikaci na temešvářském katolickém ústavu doplnil a stal se tak diplomovaným učitelem.

Na konci 30. let gernickou školu navštěvovalo 140 žáků. Spolu s vedoucím učitelem Františkem Merhautem na škole učila český jazyk ještě Marie Hánová, původem Češka, která přišla z Berzásky. Dalším kvalifikovaným učitelem v Gerníku byl Josef Nejedlý, který ve 30. letech učil na Eibentalu. V tomto období se také začala kolem Františka Merhauta opět formovat dechová kapela. Pan Merhaut však po válce na vlastní žádost odešel do Zlatice a nakonec odjel jedním z posledních transportů do Čech.

Po válce se stal ředitelem školy Vasile Atănăsoaie, který ji vedl ve školním roce 1947 – 1948, kdy byl vystřídán Čechem Karlem Kuskou z Lubkové. 15. 9. 1948 byla na Gerníku založena obecná škola s výukou v češtině. Mezi lety 1950 – 1957 se zde vystřídalo 7 učitelů z Československa, někteří dokonce zastávali funkci ředitele.

Josef Pešic a Anna Rotová, rodáci z Gerníku, absolvovali roku 1977 střední pedagogickou školu v Nadlaku a společně s Aloisem Špiclem z Rovenska začali v následujícím roce vyučovat na 1. stupni.

V posledních letech prošla gernická škola značnou modernizací – roku 2007 zde byla vybavena učebna počítači, v roce 2010 proběhla výměna oken, dveří a zateplení fasády a konečně roku 2011 byl do školy zaveden veřejný internet.

Od školního roku 1997 – 1998 působili na škole tito čeští učitelé: Pavel Sumec, Vilma Anýžová, Markéta Světlíková, Ludmila Šťásková, Jaroslav Svoboda, Jana Foldýnová (Šindlerová), Martina Kopáčková, Matěj Března, Hana Lejskeová a Petr Skořepa.

3.4 Škola v Rovensku

Roku 1832 zde byla postavena první škola a zároveň kaple. Stavba byla ještě ze dřeva. Zde se sloužily bohoslužby a později tu probíhala výuka. Poté, co stav budovy začal být značně nevyhovující, vymohl děkan František Unzeitig roku 1860 od generálního velitelství v Temešváru prostředky na stavbu nové školy a kaple. Stavba byla dokončena roku 1862, budova stála zřejmě na místě dnešní školy.³⁷

Současná škola, ve které se už bohužel kvůli nedostatečnému počtu žáků od roku 2012 nevyučuje³⁸, pochází z roku 1912. Škola byla až do roku 1920, kdy byla zestátněna a začalo se na ní vyučovat rumunsky, školou obecní. Nejprve zde působilo 11 učitelů, kteří nebyli v této oblasti vzdělání. Prvním diplomovaným učitelem na škole, který zde působil mezi lety 1912 – 1930, se stal rodák František Palát. Ten se poté odstěhoval do Klopodie, kde učil až do své smrti. Následovali 4 rumunští učitelé, protože v té době byla vyučovacím jazykem rumunština. Až roku 1940 začal na škole působit další z rovenských rodáků, diplomovaný učitel Jan Šubert. Působil zde až do roku 1976, poté odešel do důchodu a s rodinou se přestěhoval do Temešváru. Dalším českým učitelem byl Ferdinand Fiala, který přišel z Frýdku Místku a spolupůsobil zde v letech 1946 – 1947.

Po Janu Šubertovi působil na škole 2 roky Václav Balat, po kterém nastoupila Marie Šubertová. Dalším diplomovaným učitelem byl rovenský rodák František Šubert, který roku 1977 vystudoval střední pedagogickou školu v Nadlaku a stal se prvním vysokoškolsky vzdělaným občanem z Rovenska, když vystudoval filologii v Temešváru. Za jeho působení na škole došlo k rozkvětu vzdělání, děti i rodiče byli ochotnější v otázce školské problematiky. Po roce 1991 se však v rámci reemigrace odstěhoval do Československé republiky.

Nástupcem Františka Šuberta se stal Václav Holeček, který se ovšem vzhledem k svému předchůdci dostal do poměrně obtížného postavení. Holeček vyučoval na škole až do roku 2000. Během jeho působení na škole se podařilo otevřít i 2. stupeň, díky čemuž nemuseli starší

---

³⁷ ŠPICEL, Alois a ŠUBERT, Václav. *Rovensko*. 2., dopl. vyd. [Česko: s.n.], 2007. 142 s. ISBN 978-80-2605169-5, s. 49.

³⁸ Vlastní rozhovor s místní prodavačkou, paní Karolinou Pražákovou.

žáci docházet do Nového Šopotu, navíc se do školy přihlásily i děti z okolních salaší a menších vesnic. Po Václavu Holečkovi nastoupila na školu do Rovenska absolventka pedagogického lycea v Nadlaku, Veronika Rochová. Současně s ní na škole působil i rovenský středoškolák Josef Pražák. Poslední učitelkou na škole byla od roku 2002 až do roku 2012

Alena Šubertová. Dále zde působili tito učitelé vyslaní z České republiky: Ondřej Kout, Vilma Anýžová, Radka Smolíková a Lenka Nováková.

Na přelomu 60. a 70. let 20. století byla v Novém Šopotě otevřena nová škola, kam začali docházet rovenské děti 2. stupně. V té době měla škola internát s kuchyní, takže zde mnoho dětí zůstávalo. I tak některé z nich docházely do školy denně včetně sobot, přestože cesta vedla strmými pěšinami a zabrala zhruba hodinu a půl chůze. Výsledkem bylo ovšem to, že z mnoha rovenských dětí se stali zruční řemeslníci se slušným vzděláním, kteří našli uplatnění v průmyslových zónách a v továrnách.

Budova školy disponuje třídou s více ročníky a bytem pro vyučujícího. Tato část však od roku 2005 slouží jako místní muzeum, o nějž se zasloužila právě Alena Šubertová. Roku 2006 dostala od přátel z Čech 8 počítačů. Vchodové dveře byly vyměněny hned dvakrát – poprvé v roce 1962 a podruhé na jaře roku 2007 společně s okny. Zajímavostí je, že poprvé byla okna vyměněna roku 1979 za peníze, které vydělali rovenští ochotníci při představeních v okolních českých vesnicích.³⁹

3.5 Čeští učitelé a současné vyučování v Banátu

Čeští učitelé jsou vysíláni Českým domem zahraničních služeb, což je společná instituce Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstva zahraničních věcí ČR. Tato instituce vysílá každý rok mezi české menšiny ve světě 12 lektorů českého jazyka. 3 z nich jsou přiděleny Rumunsku (působí v Eibentálu, Svaté Heleně a Gerníku). Úkolem těchto lektorů je kromě výuky českého jazyka také organizování různých kulturních a společenských akcí, výuka zájmových a výukových kroužků pro děti i dospělé, provoz knihovny, pomoc s tvorbou

---

³⁹ ŠPICEL, Alois a ŠUBERT, Václav. *Rovensko*. 2., dopl. vyd. [Česko: s.n.], 2007. 142 s. ISBN 978-80-2605169-5, s. 55.

místních školních časopisů, komunikace s institucemi i jednotlivci, kteří přicházejí z Čech a podpora českého živilu a jazyka vůbec.⁴⁰

Výuka v Rumunsku začíná až v půlce října. Čeština se vyučuje i v jiných lokalitách, například v Nové Moldavě, tam je ale volitelným předmětem, proto jí děti příliš nerozumí. Začátky nového školního roku bývají dost odlišné od těch, které jsou známé v ČR. Například učitelská místa se obsazují až v prvních dvou týdnech, takže není ani stálý rozvrh hodin. Ten se ustálí až začátkem října.⁴¹

---

⁴⁰ *Základní škola Eibenthal - Școala cu clasele I-VIII* [online]. Eibenthal.eu, [cit. 2015-04-05]. Dostupné z: http://www.eibenthal.eu/E_skola.html

⁴¹ Vlastní rozhovor s českým učitelem Petrem Skořepou.

4. Dosavadní výzkumy v oblasti Banátu

Výzkumy z této oblasti o českém jazyce jako takovém v dřívějších dobách neproběhly. První zmínky o etnografickém složení banátského obyvatelstva a o původu založení českých osad můžeme nalézt v Czoernigově díle *Ethnographie der oesterreichischen Monarchie* (Vídeň, 1857), dále ve Fickerově spise *Die Völkerstämme der oesterreichischen Monarchie* (Vídeň, 1869), v *Constitutionelles Blatt aus Böhmen* (článek *Unter den Dacoromanen*, 1850) a v pamětních knihách vedených ve škole ve Svaté Heleně a na faře ve Weizenriedu (Gerník).

Jedním z prvních Čechů, jenž provedl jakýsi etnografický výzkum v oblasti Banátu, byl Dr. Jan Auerhan, který podnikl v létě roku 1907⁴² a pak ještě jednou v roce 1914⁴⁸ dvě cesty za našimi krajany. Své dojmy z první cesty uveřejnil v *Pokrokové Revue*, z té druhé v knize *Čechoslováci v Jugoslávii, v Rumunsku, v Maďarsku a v Bulharsku*. Ve svých spisech se však zajímal spíše životem a počtem našich krajanů, než jejich jazykovou stránkou. Jak se můžeme dozvědět z výše zmíněné knihy Dr. Auerhana, několik článků o českých osadnících v této oblasti vyšlo i od jiných autorů. Konkrétně jsou to: St. Klíma: *České osady dolnouherské*, Dr. Jan Auerhan: *České kolonie v jižních Uhrách*, P. B. Čáka: *U zapomenutých Čechů*, Jos. Hříbek: *České osady na srbských a rumunských hranicích*. Žádná z těchto prací se však jazykem místních příliš nezabývala.

S první prací alespoň okrajově zaměřenou na jazyk přišel až roku 1930 R. Urbánek ve své knize *Čechoslováci v Rumunsku*⁴³. Jeho pohled byl velmi laický, v jeho knize se můžeme o seznámení s krajinou a jejich jazykem dočíst toto: „Každý, kdo z Československa zavítá do jihobanátských osad obývaných krajany, jest mile překvapen poměrně čistou, cizími prvky málo pokaženou češtinou, kterou se zde hovoří.“ První odbornou jazykovou analýzu provedl roku 1961 až S. Utěšený z Ústavu pro jazyk český, který byl součástí pětičlenné expedice ve složení: Vladimír

---

⁴² AUERHAN, Jan. *Čechoslováci v Jugoslávii, v Rumunsku, v Maďarsku a v Bulharsku*. Praha: Melantrich, 1921. s.72 ⁴⁸ Tamtéž, s. 85.

⁴³ URBÁNEK, Radim. *Češi v rumunském Banátu: doprovodná publikace k výstavě České vesnice v rumunském Banátu*. Vyd. 1. Vysoké Mýto: Regionální muzeum, 2003. 24 s. ISBN 80-239-0390-X. s. 71.

Karbusický (hudební folklorista), Jaromír Jech (slovesný folklorista), Vladimír Scheufler a Olga Skalníková (etnografové) a Slavomír Utěšený (dialektolog). Své výsledky pak publikovali v roce 1962 v časopise *Český lid*⁴⁴

Pro *Český jazykový atlas* provedl v letech 1971 a 1972 nejrozsáhlejší výzkum až Josef Skulina. Výsledky svého bádání publikoval mimo ČJA i v těchto pracích: *Zdvojené předložky do+na, na+pod, kolem+do, pod+za v českém nářečí na území rumunského Banátu* (1974), *Bilingvismus českých kolonistů v rumunském Banátě* (1976) a *Vlastní jména osob a zvířat a traťové názvy u šumických Čechů v rumunském Banátě* (1974).

Po roce 1990 vzniklo na téma jazyka našich krajanů v rumunském Banátu několik bakalářských a diplomových prací.

---

⁴⁴ *Kultura rumunských Čechů*. In: *Český lid* 4 (1962) s. 145.

5. Jazyk

Jazyk místních obyvatel je až s výjimkou vesnice Klopodie čistě český, bez jakýchkoli moravských nářečí. Česká slovní zásoba našich krajanů je nepoměrně chudší než Čechů, kteří žijí v mateřské zemi. Naším krajanům, až na sečtější jedince, téměř chybí lexikální výzbroj z technické, vědecké a kulturní oblasti.⁴⁵ V řeči našich krajanů se objevují nářeční prvky, které důsledně dodržují, zatímco u nás již pod vlivem spisovného jazyka pomalu mizí.

V následujících podkapitolách vycházíme ze struktury podle Slavomíra Utěšeného⁴⁶.

5.1 Hláskosloví

V hláskosloví jsou to například tyto jevy:

5.1.1 Ý -> EJ

Dříve se tento jev dodržoval velmi důsledně. Často se vyskytuje například v předponě vý-.

Příkladem mohou být slova vejklad, vejchod, výheň, vejdělek a další.

5.1.2 Ú -> OU

I tento jev býval zejména v předponách dříve velmi častý. Příkladem jsou slova ouřad, oučty, outrata, ouloha...

5.1.3 O -> VO

VO zde bývá častěji než u naší nespisovné češtiny a to i u slov jako jsou vobičej, vokres, vobec, vosum, vostat atd.

5.1.4 STŘ -> TŘ

Z archaizovaných souhlásek se tu používá TŘ namísto spisovného STŘ. Mezi tato slova patří například tředa, třecha, třevíce, utřihnout, protředek...

---

⁴⁵ SVOBODA, Jaroslav. *Historie – stručné dějiny krajanů v rumunském Banátu a další zajímavé informace o jejich životě* [online]. Velvyslanectví České republiky v Bukurešti, 26.9.2006 [cit. 2015-04-19]. Dostupné z:

<http://www.mzv.cz/bucharest/cz/krajane/historie.html>

⁴⁶ UTĚŠENÝ, Slavomír. O jazyce českých osad na jihu rumunského Banátu in: *Český lid* 5 (1962), s. 201-209.

5.1.5 E -> É, O -> Ó

Mezi další archaické znaky, které však nejsou příliš typické pro celé území ČR, ale zde bývaly naprosto běžné, patří dloužení samohlásek E a O. Například v případech céra, zělí, péři, bérem; zbóži, bóží, póle, dólu, spólu, ...

5.1.6 Í -> I, Ú -> U

Obzvlášť v okolí Svaté Heleny docházelo ke krácení samohlásek Í a Ú. Například sila, přide, piskáš, staveňi; kuže, mužeš, bratruch.

5.2 Tvarosloví

Mezi tvaroslovné jevy patří:

5.2.1 Nerozlišuje se mezi tvary 1. a 4. pádu množného čísla podstatných jmen

Například: pro králíci, žerou to brouki. Hojné jsou podoby –ove: přetkové, chlapove, ze'ove, vútcove; a –i: oficiři, mám ráda kocouři, zavřeli ti pracovníci...

5.2.2 Skloňování podstatných jmen ve 2. pádu množného čísla končící na –ch

Jedná se o výrazný archaismus. Například: bez rukávuch, vot klukuch, sto kiluch...

5.2.3 Skloňování podstatných jmen ve 2. pádu množného čísla končící na –ách

Ještě výraznější archaismus. Jsou to třeba případy: u kravách, bez barvách...

5.2.4 Komplikovaný dialektismus u řady neživotných podstatných jmen mužského rodu – koncovka –a

V případech jako: s kamena, vot pramena, z hrnka, z vořecha...

5.2.5 Charakteristické složené zájmeno *tuten*

Podoby: tu'i Rumuňi, todle stavení tuto bilo prvňi; neňi vječí anšpígl neš tuletěn...

5.2.6 Větší míra tvarů u sloves v 5. třídě

Například: hejbá se to, rosšoupá, kejvá, kopáme...

5.3 Lexikologie

5.3.1 Výrazy převzaté z němčiny

Tyto výrazy charakterizovaly převážně češtinu 19. století. Jedná se například o luft, ksicht, truk, krchov, flok, plavajs, šíf, košťovat, šmakovat, vinšovat, kór. Další slova mohla do jazyka krajanů pronikat i v novém prostředí, kde docházelo ke styku s německými kolonizátory. Mezi tyto výrazy patří například hutvajda (pastva), šintovat (řádkovat brambory), cugi (vlaky)

5.3.2 České archaismy

Stále se dají poměrně dobře rozpoznat od slov přejatých z cizích jazyků. Například: dřevo (strom), hory (doly), poledne (jih), kurvička (děvčátko), púlnoc (sever)... Dále vznikaly zkomoleniny cizích slov, ale ty zaznamenáme dnes pouze u nejstarší generace – pán lichtář, falářka, lumero, porcunál, cerel...

5.4 Syntax

Ve skladbě pozorujeme kromě archaismů vlivy ve stavbě vět od sousedních slovanských i neslovanských národů.

5.4.1 Genitiv záporový

Mohl přispět i cizí vliv. Příklad: Nemňeli sme rozumu; voříškuch to nerodí; neňí jinde placu...

5.4.2 Časté užití doplňkového 7. pádu v předložkových vazbách s předložkou z

Tento pád je zde velmi živý. Užívá se téměř výhradně s předložkou z: z rukama sem neďelal, umažete se z blátem...

5.4.3 Předložky spojené s časem

Tyto archaické předložky velmi dobře zaujmou pozornost. Ráno deš ve třech; f šesti že tadi budou.

5.4.4 Souřadící a podřadící spojky

Ze souřadících spojek se jedná například o spojku *než* ve významu *jenom* (bili než dvě). Z podřadících je to potom *jakmile* (jakmile tam strčil Kuba hlavu, bilo zle), *protože*: proč? – protože nemáme nikoho v kostelách; v podmínkových větách se užívá *abi* místo *kdyby*: abiste tak přišli v leťe.

5.4.5 Nepravidelnosti ve slovosledu

Je to velmi zajímavý jev. Například: to bilo přímňeňí jeho; a kolo jeho (= své) nechal; tenkrát sem bil já tlustej jako blanka; tak sem vám ho sem já mislim dala...

6. Výzkum

6.1 Způsob získání materiálu

Autor práce podnikl výzkum osobní návštěvou Banátu. Ta se uskutečnila od 14. 9. do 20. 9. 2014. Během ní autor navštěvoval místní školy v českých vesnicích, pozoroval ukázky hodin českého jazyka a získal kontakty na učitele vyučující český jazyk. Rovněž provedl řadu rozhovorů s místními obyvateli. Slova, která se nějakým způsobem lišila od slov ve spisovném českém jazyce, si autor zaznamenal a na jejich základě s použitím literatury doma vypracoval dotazník. Ten následně zaslal v elektronické formě učitelům, na které během své cesty získal kontakty.

6.2 Výzkumné cíle

Výzkum byl zaměřený na jazykové jevy z oblasti lexikologie, syntaxe, morfologie a fonetiky. Za cíl si kladl zjistit to, jak je současná mluva banátské mládeže ovlivněna přítomností cizích etnických skupin (především Rumunů) a jaký na ni má vliv kontakt se současnou spisovnou či obecnou češtinou, ke kterému dochází během setkání s velkým počtem českých turistů během letních prázdnin, a rovněž ve spojení s moderními technologiemi jako je internet, rádio nebo televize.

6.3 Výzkumný vzorek

Výzkumu se účastnily děti 2. stupně základních škol. Kvůli možnosti, že by děti samy nemusely porozumět všem otázkám, vyplňovaly dotazníky s pomocí svých učitelů českého jazyka.

Jak už bylo zmíněno výše, v Rovensku a Šumici školy již nefungují a v Bígru z důvodu nízkého počtu žáků funguje pouze 1. stupeň. Výzkumu se tedy zúčastnily děti z Eibentálu, Gerníku a Svaté Heleny. V Eibentálu vyplnili dotazník 3 chlapci ve věku 10 – 13 let a dvě děvčata ve věku 14 let. V Gerníku to pak byli 2 chlapci ve věku 10 a 11 let a 2 děvčata ve věku

10 a 14 let. Nejvíce dětí se výzkumu zúčastnilo ve Svaté Heleně – 3 dívky ve věku 10 – 14 let a 5 chlapců ve věku 10 – 14 let.

6.4 Metodika výzkumu

Výzkum byl orientován zejména kvantitativně a jako výchozí výzkumná procedura byla zvolena metoda dotazníku.⁵³

Výzkumný nástroj čítal celkem 173 položek, z nichž 106 bylo zaměřeno na jevy lexikální, 40 na jevy hláskoslovné, 8 na jevy morfologické, 5 na syntaktické jevy, 4 na fonetické jevy a 2 položky zaměřené komplexně. Navíc dotazník obsahoval 8 otázek na toponyma. Tyto položky vznikly na základě teoretických poznatků a autorem sesbíraných dat během výzkumu v Banátu a byly sestaveny tak, aby reflektovaly stanovené cíle. Dotazník byl respondentům distribuován v textovém dokumentu elektronicky pomocí emailu. Důvodem bylo jednak to, aby se do něj dalo vpisovat více různých možností a jednak to, že respondenti (tj. žáci) nedisponují vlastními laptopy, proto zápis jejich odpovědí probíhal na jednom laptopu, který měl k dispozici jejich vyučující.

6.5 Výsledky výzkumu

6.5.1 Jevy lexikální

1. Jak říkáte smažené bramborové placce? (bramborák)

Očekávaná odpověď na tuto otázku byla **toč**. Ve Svaté Heleně odpověděli žáci „toč“, v Gerníku „bramborák“ a v Eibentálu také „toč“. Na tuto otázku odpověděly děti v každé vesnici shodně.

2. Jak říkáte tomu, když k Vám někdo přijde posedět, popovídat...? (návštěva)

Očekávaná odpověď byla **hejta**. Ve Svaté Heleně odpověděli „jít na táčky“, v Gerníku „táč“ a v Eibentálu „na táčky“. Na tuto otázku odpověděly děti v každé vesnici shodně.

3. Jak nazvete skutečnost, která pobíhá právě v současné době? (teď)

Očekávaná odpověď byla **ičko**. V Heleně odpověděli 4 žáci „teď“ a 4 žáci „teřkonc“, v Gerníku a v Eibentálu odpověděly všechny děti shodně „ničko“.

4. Jak odkážete na osobu/věc ve vaší blízkosti? (tenhle)

Očekávaná odpověď byla **tuten**. V Heleně odpověděl 1 žák „ten“, 3 „tuten“ a 4 „tedle“. V Gerníku i v Eibentálu pak odpověděly všechny děti shodně „tuten“.

⁵³ KOPECKÝ, Kamil. *Rizikové chování studentů Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v prostředí internetu*.

1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, 110 s. ISBN 978-80-244-3858-0.

5. Jak řeknete někomu, aby se vrátil tam, odkud přišel? (zpět)

Očekávaná odpověď byla **züruch** (z němčiny). V Heleně odpověděly 4 děti „zpátky“ a 4 „napoi“ (z rumunštiny). V Gerníku všichni dotazovaní odpověděli „zpátky“ a v Eibentálu „zpatky“.

6. Když někdo leží a léčí se, tak je jaký? (nemocný)

Očekávaná odpověď byla **fleißich** (z němčiny). V Heleně odpovědělo 100% „stonavej“, v Gerníku „stonavý“ a v Eibentálu „stonavej“.

7. Když se Vám něco nepovede, tak jak zaklejte? (např. sakra!) Očekávaná odpověď byla **Herr Got**. V Heleně neuměli odpovědět, v Gerníku se všichni shodli na slově „fix“ a v Eibentálu na slovním spojení „co si plodil“.

8. Kde máte schované například oblečení? (skříň)

Očekávaná odpověď byla **jermara**. V Heleně odpovědělo 7 dětí „jarmara“ a 1 „štalár“. V Gerníku všichni odpověděli „harmara“ a v Eibentálu „jarmara“.

9. Jak nazýváte velmi vonný keř, který vykvétá většinou v květnu a jeho květy mají fialovou, bílou či růžovou barvu? (šeřík)

Očekávaná odpověď byla **žebříček**. V Heleně a v Gerníku odpověděly děti „bezovka“, v Eibentálu neměli pro toto slovo výraz.

10. Jak říkáte žlutočernému obojživelníku? (mlok)

Očekávaná odpověď byla **štír**. V Heleně a v Eibentálu se všichni shodli na slovu „salamandra“, v Gerníku odpověděli „štír“.

11. Jak říkáte jedovatému členovci, který má klepítka a osten na ocase? (štír)

Očekávaná odpověď byla **šorpion**. V Heleně na tuto otázku nedokázali odpovědět, v Gerníku i v Eibentálu se všichni shodli na slovu „šorpion“.

12. Jak říkáte směsi plynů, kterou živočichové dýchají? (vzduch)

Očekávaná odpověď byla **luft** (z němčiny). Na tuto otázku odpověděli ve všech vesnicích shodně „luft“.

13. Jak říkáte znakům, které používáte při počtech? (číslo)

Očekávaná odpověď na tuto otázku byla **numero** nebo **lumero** (z němčiny). V Heleně a Eibentálu odpověděli žáci shodně „numera“, v Gerníku pak „numero“.

14. Jak říkáte přední části hlavy? (obličej)

Očekávaná odpověď byla **ksicht** (z němčiny). Ve všech vesnicích odpověděli respondenti shodně „ksicht“.

15. Jak říkáte vodnímu plavidlu? (lod'

Očekávaná odpověď byla **šif** (z němčiny). V Heleně odpověděli všichni „šif“, v Gerníku „šif“ a v Eibentálu „šift“.

16. Jak říkáte dřevěné psací potřebě s tuhou uvnitř? (tužka)

Očekávaná odpověď byla **plavajz** (z němčiny). V Heleně a Gerníku byla odpověď na tuto otázku „plavajz“, v Eibentálu pak „plavajs“.

17. Jak říkáte oděvu, který nosíte? (šaty)

Očekávaná odpověď byla **hadry** (z němčiny). Na tuto otázku zněla odpověď všude stejně „hadry“.

18. Co děláte, když nestiháte určitou činnost? (chvátat, spěchat)

Očekávaná odpověď byla **tumlovat se** (z němčiny). Odpověď byla ve všech vesnicích „tumlovat se“.

19. Co děláte, když chcete zjistit, jakou má nějaké jídlo chuť? (ochutnat)

Očekávaná odpověď byla **koštovat** (z němčiny). V Heleně a v Eibentálu byla odpověď „koštovat“, zatímco v Gerníku „koštuvat“.

20. Co děláte, když chcete někomu sdělit pozdrav? (popřát)

Očekávaná odpověď byla **vinšovat** (z němčiny). Na tuto otázku odpověděli žáci všude stejně „vinšovat“.

21. Jak se nazývá místo, kde pracuje horník? (doly)

Očekávaná odpověď byla **hory** (český archaismus). V Heleně a v Gerníku zněla odpověď „hory“, v Eibentálu pak „doly“.

22. Jak se nazývá nábytek, na kterém se sedí? (židle)

Očekávaná odpověď byla **stolice** (český archaismus). Ve všech třech případech zněla odpověď „stolice“.

23. Jak byste nazvali skupinu neznámých lidí, které jste potkali? (osoby)

Očekávaná odpověď byla **duše** (český archaismus). Respondenti této otázce špatně porozuměli, v Heleně napsali „ňáký páni“, v Gerníku neodpověděli a v Eibentálu odpověděli „turisti“.

24. Jak byste souhrnně nazval obyvatele jedné vesnice? (lidé)

Očekávaná odpověď byla **národ** (český archaismus). V Heleně a v Gerníku neodpověděli a v Eibentálu zněla odpověď „lidi“.

25. Když vykonáváte nějakou těžkou činnost, tak se ....? (nadřít se)

Očekávaná odpověď byla **namučit se** (český archaismus). V Heleně odpovědělo 6 žáků „mučit se“ a 2 „umučit se“, v Gerníku všichni odpověděli „strhat se“ a v Eibentálu všichni odpověděli „mučit se“.

26. Jak nazýváte skleněný předmět na elektřinu, který svítí? (žárovka)

Očekávaná odpověď byla **bek** (z rumunštiny). Na tuto otázku odpověděli všichni shodně „bek“.

27. Jak říkáte nemotorovému dopravnímu prostředku, na kterém se šlape? (kolo)

Očekávaná odpověď byla **bicigl**. V Heleně 6 dětí odpovědělo „bicykl“, 1 „picigl“ a 1 „bicicletă“ (z rumunštiny). V Gerníku i v Eibentálu odpověděli všichni shodně „bicykl“.

28. Jak nazýváte vrchnější teplou část oděvu? (mikina)

Očekávaná odpověď byla **geaca** [džáka] (z rumunštiny). V Heleně a Eibentálu odpověděli všichni „džáka“, v Gerníku „palton“.

29. Jak nazýváte zabijačkový produkt? (tlačenka)

Očekávaná odpověď byla **budik**. V Heleně odpověděli 2 žáci „toba“ (z rumunštiny) a zbylých 6 „krevňáče“. V Gerníku odpověděli všichni „krevňáč“ a v Eibentálu „budík“.

30. Jak byste řekli, že se jdete někam bavit? (na bál)

Očekávaná odpověď byla **k muzice**. V Heleně odpovědělo až na jednoho všech 7 dětí „bál“, zbývající žák odpověděl „distrakce“ (z rumunštiny). V Gerníku odpověděli „na muziku“ a v Eibentálu „bal“.

31. Jak říkáte při zemi rostoucí bílé zelenině kulovitěho tvaru? (květák)

Očekávaná odpověď byla **karfiol**. V Heleně odpovědělo 6 dětí „květák“, zbylé 2 „conopidă“ (z rumunštiny). V Gerníku odpověděli všichni „karfiol“ a v Eibentálu „konopida“.

32. Jaký používáte výraz pro druh zemědělského náradí? (široká motyka)

Očekávaná odpověď byla **kracle**. V Heleně a v Eibentálu odpověděly děti „motyka“, v Gerníku „kracle“.

33. Jak říkáte háčkům na prádlo? (kolíčky)

Očekávaná odpověď byla **křipce**. V Eibentálu odpověděli všichni žáci „křipce“, v Heleně „skřipce“ a v Gerníku na tuto otázku nedokázali odpovědět.

34. Jak nazýváte nepravdivé řeči? (drby)

Očekávaná odpověď byla **klepy**. V Heleně a v Gerníku všichni dotázaní odpověděli „klepy“, v Eibentálu „pomluvy“.

35. Jak říkáte místu, kam se pohřbívají zemřelí? (hřbitov)

Očekávaná odpověď byla **krchov** (český archaismus). V Heleně odpověděli žáci „krfov“, v Gerníku „krchov“ a v Eibentálu „krhov“.

36. Jak říkáte nepoužitelné věci? (odpad)

Očekávaná odpověď byla **klumpot**. V Heleně a v Gerníku zněla odpověď „smetí“, v Eibentálu „špína“

37. Jak říkáte zimní obuvi? (gumáky)

Očekávaná odpověď byla **boty**. V Heleně a v Gerníku byla odpověď „boty“, v Eibentálu „baganče“.

38. Jaký výraz používáte pro věc, v které si berete své věci na cestu? (zavazadlo)

Očekávaná odpověď byla **kufr**. V Heleně odpovědělo 5 dětí „plása“, zbylé 3 „punga“ (z rumunštiny). V Gerníku se všichni shodli na slově „ruksak“ a v Eibentálu na slově „džanta“ (z rumunštiny).

39. Jak říkáte papírům s novými informacemi, zprávami...? (noviny)

Očekávaná odpověď byla **caitunky** (z němčiny). V Heleně pro tento pojem užívají slovo „revista“ (z rumunštiny), v Gerníku „noviny“ a v Eibentálu 2 děti použily „caitunky“ a zbylé 3 „ziar“.

40. Jak říkáte nástroji, pomocí kterého rovnáte záhyby na oděvu? (žehlička)

Očekávaná odpověď byla **cihlička**. Ve všech variantách se objevilo slovo „cihlička“. Sloveso žehlit je pak „piglovat“.

41. Jak říkáte, když někdo jde pracovat pod zem? (do dolu)

Očekávaná odpověď byla **do hor**. V Heleně neporozuměli otázce, v Gerníku odpověděli „do hor“ a v Eibentálu „miner“.

42. Jak říkáte předmětům, pomocí kterých jíte? (příbor)

Očekávaná odpověď byla **escaich** (z němčiny). V Heleně a v Gerníku neporozuměli otázce, v Eibentálu odpověděli „žive, vidlička, nůž“.

43. Jak říkáte obřadu, při němž se pohřbívají zesnulí? (pohřeb)

Očekávaná odpověď byla **funus** (český archaismus). Odpověď od všech 3 skupin respondentů byla „funus“.

44. Jaký výraz používáte pro skutečnost, která se děje neustále? (pořád)

Očekávaná odpověď byla **furt**. V Heleně neodpověděli, v Gerníku byla odpověď „ničko“ a v Eibentálu „furt“.

45. Jak nazýváte část oděvu chránící chodidla? (ponožky)

Očekávaná odpověď byla **fusekličky**. V Heleně odpověď chyběla, v Gerníku se shodli na slově „punčochy“, v Eibentálu používají výraz „fusekličky“.

46. Jak říkáte nejsvrchnější části oděvu? (bunda)

Očekávaná odpověď byla **geaka** [džáka] (z rumunštiny). V Heleně neporozuměli otázce, v Gerníku zněla odpověď „kabát“ a v Eibentálu „džáka“.

47. Jak říkáte pěstovaným plodinám, z kterých se dělá např. salát? (zelenina)

Očekávaná odpověď byla **grincaich** (z němčiny). Kromě jednoho žáka v Eibentálu, který odpověděl „grincaich“, všichni odpověděli „zelenina“.

48. Jak nazýváte činnost podobnou pletení? (háčkování)

Očekávaná odpověď byla **hekluvat**. V Heleně nevěděli vhodné slovo, v Gerníku odpověděli „štrykuvaní“ a v Eibentálu „štrikovat“.

49. Jak nazýváte něco, co není příliš pevné? (křehké)

Očekávaná odpověď byla **chatrné** (český archaismus). V Gerníku odpověděly děti „měkké“. V Heleně a Eibentálu odpověď chyběla.

50. Jak říkáte tabletám, které mají za úkol vyléčit nemocné? (léky)

Očekávaná odpověď byla **líky**. V Heleně byla odpověď „líky“, v Gerníku „koláčky“ a v Eibentálu „pirulky“.

51. Jak nazýváte pokrm obsahující maso? (guláš)

Očekávaná odpověď byla **máčítko**. V Heleně pro toto slovo výraz nenašli, v Gerníku odpověděli „máčení“ a v Eibentálu „máčítko“.

52. Jak říkáte předmětu, který se používá k šití? (šicí stroj)

Očekávaná odpověď byla **mašina na šití**. V Heleně se tento výraz neobjevuje, v Gerníku se shodli na spojení „šicí mašina“, v Eibentálu se objevuje „šicí stroj“.

53. Jak říkáte motorovému dopravnímu prostředku? (auto)

Očekávaná odpověď byla **mašina** (z rumunštiny). Na slově „mašina“ se shodli žáci ve všech třech vesnicích.

54. Jak byste nazvali skutečnost, která se dá udělat mnoha způsoby? (jakkoliv)

Očekávaná odpověď byla **makar jak** (hybridní kalek z rumunštiny). V Heleně odpovědělo 7 dětí „makar jak“ a 1 dítě „macar“, v Gerníku všichni „makar“ a v Eibentálu všichni „makar jak“.

55. Jak nazýváte stavení, kde je uskladněno obilí? (stodola)

Očekávaná odpověď byla **mlát** (český archaismus). V Heleně a v Eibentálu odpověď byla „šupa“, v Gerníku „kolna“.

56. Jak říkáte špatné viditelnosti z důvodu vysoké vlhkosti? (mlha)

Očekávaná odpověď byla **mha**. V Heleně odpověděli „mha“, v Gerníku „hma“ a v Eibentálu „mlha“.

57. Jak někomu řeknete, aby zapnul světlo? (rozsvítit)

Očekávaná odpověď byla **napálit**. Ve všech 3 možnostech zazněla odpověď „napálit“.

58. Jak říkáte předmětu, s jehož pomocí vyrábíte zabijačkové produkty? (stroj na jitrnice, jelita, prejt.....)

Očekávaná odpověď byla **nabíječka**. V Heleně se objevilo slovo „mlejnek“, v Gerníku „cívka“, a v Eibentálu „mašinka na mletí masa“.

59. Jak říkáte malé nádobě např. na čaj? (hrnek)

Očekávaná odpověď byla **šálek** (český archaismus). V Heleně a v Gerníku odpověď chyběla, v Eibentálu uvedli výraz „vodlívka“.

60. Jak říkáte předmětům, které nosí dívky v uších? (náušnice) Očekávaná odpověď byla

ringle. Všichni uvedli tvar „oringle“.

61. Jak nazýváte zeleninu s červenými plody? (rajčata)

Očekávaná odpověď byla **paradajs**. V Heleně a v Gerníku uvedli výraz „paratajzle“, v Eibentálu „paradajs“.

62. Jak říkáte předmětu, který Vás chrání před deštěm? (deštník)

Očekávaná odpověď byla **paraple** (český archaismus). V Heleně uvedli „palizor“, v Gerníku „paryzol“ a v Eibentálu „umbrela“.

63. Jak říkáte davu lidí, který někam jde během nějakého svátku? (průvod)

Očekávaná odpověď byla **procesí**. V Heleně odpověď chyběla, v Gerníku napsali „procesí“ a v Eibentálu „procesí“.

64. Jak říkáte ovoci, které má kulaté zelené nebo červené plody? (hrozny)

Očekávaná odpověď byla **rožniky**. V Heleně i Gerníku se shodli na výrazu „rožniky“, v Eibentálu uvedli „rožniky“.

65. Jaký je kov, který je již v rozkladu? (rezavý)

Očekávaná odpověď byla **rezovati**. V Heleně uvedli „zrzavý“, v Gerníku „rezuvatý“ a v Eibentálu na otázku neodpověděli.

66. Jak říkáte skleněné nádobě? (lahev/flaška)

Očekávaná odpověď byla **sklenice**. V Heleně a Gerníku odpověděli „sklenice“, v Eibentálu „bidon“.

67. Jak nazýváte osobu pracující na poli? (rolník)

Očekávaná odpověď byla **sedlák**. V Heleně a Gerníku zněla odpověď „sedlák“, v Eibentálu odpověď chyběla.

68. Jak nazýváte osobu, která šije oděvy? (švadlena)

Očekávaná odpověď byla **šnajderka**. V Gerníku a v Heleně odpověděli shodně „šnajderka“, v Eibentálu „štrikovačka“.

69. Jak říkáte ochucenému nápoji? (limonáda, džus)

Očekávaná odpověď byla **suc**. V Heleně a Gerníku odpověděli „čitro“, v Eibentálu 3 děti odpověděly „čitro“ a zbylé 2 „suk“.

70. Jak nazýváte předmět, kterým si připnete vlasy, aby nepadaly? (sponka)

Očekávaná odpověď byla **spinka**. V Heleně neměli konkrétní výraz, v Gerníku odpověděli „špangle“ a v Eibentálu „spinka“.

71. Jak říkáte době, kdy je člověk v práci? (směna)

Očekávaná odpověď byla **šichta**. V Heleně uvedli slovo „schimb“ (z rumunštiny), v Gerníku „šichta“ a v Eibentálu „na práci“.

72. Jak říkáte činnosti, kdy něco připravujete? (chystat)

Očekávaná odpověď byla **šikuvat**. V Heleně uvedli „uchystat“, v Gerníku i v Eibentálu „připravovat“.

73. Jak nazýváte předmět, na kterém se vaří? (kuchyňská kamna)

Očekávaná odpověď byla **špolhert**. V Heleně se vyskytl výraz „šporhelt“, v Gerníku a Eibentálu „šporhet“.

74. Jak nazýváte předmět, v němž jsou uloženy peníze? (peněženka)

Očekávaná odpověď byla **šrajtofl** (z němčiny). V Heleně se vyskytl výraz „pošeta“ (z rumunštiny), v Gerníku „šnajdrofle“ a v Eibentálu „portoflik“.

75. Jaký máte výraz pro dvoukolý vůz na tahání?

Očekávaná odpověď byla **taliga**. V Heleně ani Gerníku neznali odpověď na tuto otázku, v Eibentálu uvedli výraz „kar“.

76. Jak nazýváte látku, kterou je pokryt stůl? (ubrus)

Očekávaná odpověď byla **tištuch** (z němčiny). V Heleně a Gerníku odpověď chyběla, v Eibentálu odpověděli „tištuch“.

77. Jak nazýváte látku, kterou je pokryta podlaha? (koberec)

Očekávaná odpověď byla **tepich** (z němčiny). Výraz „tepich“ se objevil ve všech odpovědích.

78. Jak nazýváte látku, do které se člověk suší po koupeli? (ručník)

Očekávaná odpověď byla **utírák**. V Heleně odpověděli „utěrák“, v Gerníku „utirák“ a v Eibentálu „utírák“.

79. Jak nazýváte předměty, pomocí nichž můžeme něco opravit? (nářadí)

Očekávaná odpověď byla **vercaich** (z němčiny). V Heleně používají výraz „scule“ (z rumunštiny), v Gerníku „nadobí“ a v Eibentálu „skule“.

80. Jak nazýváte produkt zabijačky? (jitrnice/jelito)

Očekávaná odpověď byla **vršcaich** (z němčiny). V Heleně odpověděli žáci takto: „krevňáče“ (z vařeného), „klobásy“ (ze syrového) a „prejt“ (s kroupami). V Gerníku zůstala tato otázka bez odpovědi a v Eibentálu uvedli „jelito“.

81. Jak nazýváte uzeninový produkt? (klobásy)

Očekávaná odpověď byla **viřtle**. V Heleně a v Gerníku zůstala tato otázka nezodpovězena, v Eibentálu používají výraz „virštle“.

82. Jak nazýváte skleněnou nádobu na pití? (sklenice)

Očekávaná odpověď byla **vodlivka**. V Heleně a v Gerníku neodpověděli a v Eibentálu mají výraz „vodlívka“.

83. Jak nazýváte místnost, kde se dělají různé řemeslné práce? (dílna)

Očekávaná odpověď byla **verštat** (z němčiny). V Heleně 4 děti uvedly „dílna“ a 4 „verštat“. V Gerníku rovněž používají výraz „verštat“ a v Eibentálu „atelier“.

84. Jak říkáte činnosti, při které použijete telefon? (zatelefonovat)

Očekávaná odpověď byla **zazvonit**. V Heleně odpověď neznali, v Gerníku uvedli výraz „zavolat“ a v Eibentálu „zazvonit“.

85. Jak nazýváte to, co pohání věci, které potřebují elektřinu? (proud)

Očekávaná odpověď byla **kurent** (z rumunštiny). Zde všichni dotázaní shodně uvedli „kurent“.

86. Jak nazýváte nějakou místnost? (pokoj)

Očekávaná odpověď byla **sednice**. V Gerníku a v Eibentálu shodně odpověděli „sednice“, zatímco v Heleně užívají výrazu „seknice“.

87. Jak nazýváte místnost spojující více pokojů? (chodba)

Očekávaná odpověď byla **gong** (z rumunštiny). V Heleně a v Gerníku respondenti shodně uvedli slovo „konk“, v Eibentálu potom „gong“.

88. Jak nazýváte sladké kulaté ovoce? (špendlík)

Očekávaná odpověď byla **trnoslivka**. V Heleně 6 dětí uvedlo výraz „slívy“, 2 „korkoduše“ (z rumunštiny). V Gerníku byla odpovědí „kuluvatka“, v Eibentálu „trnoslivka“.

89. Jak nazýváte činnost, při níž někam jdete? (procházet se)

Očekávaná odpověď byla **plimbírovat**. V Heleně na tuto otázku nebylo odpovězeno, v Gerníku a Eibentálu byl použit výraz „projít se“.

90. Jak řeknete někomu, aby tolik nespíchal? (pomalu)

Očekávaná odpověď byla **langsam** (z němčiny). V Heleně 5 dětí použilo výraz „nospíchej“, zbylé 3 „netumluj se“. V Gerníku odpověď zněla „nechvátej“, v Eibentálu „pomálu“.

91. Jak někomu dáte za pravdu, přitakáte....? (ano)

Očekávaná odpověď byla **ju**. V Gerníku a v Eibentálu odpověděli žáci „ju“, v Heleně „jo“.

92. Jak říkáte druhu domácího zvířete? (sele)

Očekávaná odpověď byla **posvinče**. V Heleně odpověděla polovina „myšata“ a polovina „myšátka“. V Gerníku všichni odpověděli „posvinče“, v Eibentálu „prase“.

93. Jak nazýváte maso z prasete? (vepřové)

Očekávaná odpověď byla **svinsko**. V Heleně odpověděly 4 děti „vepřový“ a 4 „svinský“. V Gerníku a Eibentálu odpověděli všichni „prasečí“.

94. Jak nazýváte mládě krávy? (tele)

Očekávaná odpověď byla **kecákb**. V Gerníku na tuto otázku nebylo odpovězeno, v Heleně a v Eibentálu odpověď zněla „tele“.

95. **Jak řeknete:** obecní pastvina

Očekávaná odpověď byla **hutvajd, hutvajda** (z němčiny). V Heleně odpověděli „pastvina“, v Gerníku „mit“ a v Eibentálu „póle“.

96. obuvník/švec

Očekávaná odpověď byla **šustr** (z němčiny). V Heleně a Eibentálu zněla odpověď „obuvník“, v Gerníku „šustr“.

97. šetřit

Očekávaná odpověď byla **špórovat** (z němčiny). V Heleně i v Gerníku uvedli všichni žáci výraz „šetřit“. V Eibentálu 4 žáci uvedli slovo „šetřit“ a 1 slovo „šporovat“.

98. zkoušet

Očekávaná odpověď byla **prubovat** (z němčiny). V Heleně byl zjištěn výraz „prubovat“, v Gerníku „prubovat“ a v Eibentálu „probovat“.

99. lihovina

Očekávaná odpověď byla **trunk** (z němčiny). V Heleně zůstala tato otázka nezodpovězena, v Gerníku uvedli „kořalka“ a v Eibentálu „cujka“.

100.šikmo

Očekávaná odpověď byla **šrek** (z němčiny). V Heleně a v Eibentálu byla zaznamenána odpověď „šikmo“, v Gerníku „napříč“.

101.řada

Očekávaná odpověď byla **šór** (z němčiny). V tomto případě všichni uvedli stejnou možnost „řada“.

102.vědro/kbelík

Očekávaná odpověď byla **kanta** (ze srbštiny). V Heleně 6 žáků uvedlo výraz „kanta“ a 2 „keslik“. V Gerníku všichni odpověděli „kanta“ a v Eibentálu „ampr“.

103.hliněný džbán na vodu

Očekávaná odpověď byla **krčák** (ze srbštiny). V Heleně tento výraz nebyl zapsán, v Gerníku 2 děti uvedly „ušáč“ a 2 „žbánek“. V Eibentálu všichni zodpověděli „damidžana“. 104. větší nízký koš

Očekávaná odpověď byla **koterice** (ze srbštiny). V Heleně a v Gerníku byly zaznamenány odpovědi „košík“ a v Eibentálu „tomberon“.

105.hlídač

Očekávaná odpověď byla **pázník** (ze srbštiny). V Heleně se vyskytla odpověď „pázník“, v Gerníku „paznik“ a v Eibentálu „páznik“.

106.taška

Očekávaná odpověď byla **plása**. V Heleně byla odpověď „taška“. V Gerníku odpověděli „torba“ a v Eibentálu „džanta“.

6.5.2 Jevy hláskoslovné

Jak píšete následující slova:

107. východ – všechny odpovědi zněly „východ“
108. výklad - všechny odpovědi zněly „výklad“
109. výbor - všechny odpovědi zněly „výbor“
110. výheň – všechny odpovědi zněly „výheň“
111. úřad – eibentálské děti uvedly „ouřad“, ostatní „úřad“
112. útrata – eibentálské děti uvedly „outrata, ostatní „útrata“
113. úterý - všechny odpovědi zněly „úterý“
114. okres – děti ze Svaté Heleny a z Gerníku uvedly „vokres“, děti z Eibentálu „judec“
115. obec - děti ze Svaté Heleny a z Gerníku uvedly „vobec“, děti z Eibentálu „comuna“
116. osm - děti ze Svaté Heleny a z Gerníku uvedly „vosum“, děti z Eibentálu „osum“
117. středa - všechny odpovědi zněly „středa“
118. střecha - všechny odpovědi zněly „střecha“
119. střevíce – děti ze Svaté Heleny a z Gerníku na otázku neodpověděly, děti z Eibentálu odpověděly „třevíce“
120. , střílet - všechny odpovědi zněly „střílet“
121. stříkat - všechny odpovědi zněly „stříkat“
122. hřích - všechny odpovědi zněly „hřích“
123. hřeben - všechny odpovědi zněly „hřeben“
124. hloh – děti ze Svaté Heleny a z Gerníku odpověděly „hloh“, děti z Eibentálu „loh“
125. hvízdát - všechny odpovědi zněly „hvízdát“
126. skřivánek - všechny odpovědi zněly „skřivánek“
127. vdolek - všechny odpovědi zněly „vdolek“
128. zvláštní – děti ze Svaté Heleny a Gerníku odpověděly „zvláštní“, děti z Eibentálu „zvláštní“
129. pole – děti ze Svaté Heleny a Gerníku odpověděly „pole“, děti z Eibentálu „póle“
130. dolů - všechny odpovědi zněly „dolů“
131. spolu – děti ze Svaté Heleny a Gerníku odpověděly „spolu“, děti z Eibentálu „spólu“
132. na kraji – děti ze Svaté Heleny a Gerníku odpověděly „na kraji“, děti z Eibentálu „na kráji“
133. ticho – děti ze Svaté Heleny a Gerníku odpověděly „ticho“, děti z Eibentálu „tícho“
134. muž - všechny odpovědi zněly „muž“
135. dcera – děti ze Svaté Heleny a Gerníku odpověděly „dcera“, děti z Eibentálu „cera“
136. věřit - všechny odpovědi zněly „věřit“

137. žili dlouho - všechny odpovědi zněly „žili dlouho“
 138. můj - všechny odpovědi zněly „můj“
 139. můžeš - všechny odpovědi zněly „můžeš“
 140. jméno - všechny odpovědi zněly „jméno“
 141. déšť – děti ze Svaté Heleny a Gerníku odpověděly „déšť“, děti z Eibentálu „dešť“
 142. není - všechny odpovědi zněly „není“
 143. zelí – děti ze Svaté Heleny a Gerníku odpověděly „zelí“, děti z Eibentálu „zéli“
 144. peří – děti ze Svaté Heleny a Gerníku odpověděly „peří“, děti z Eibentálu „pěří“
 145. boží – děti ze Svaté Heleny a Gerníku odpověděly „boží“, děti z Eibentálu „bóží“
 146. Ježíš – děti ze Svaté Heleny a Gerníku odpověděly „Ježíš“, děti z Eibentálu „Jéžíš“

6.5.3 Jevy morfologické

Doplňte tvar, který běžně užíváte:

147. To je pro (králíci): králíci (Eibentál), králicí (Gerník a Helena)
148. Žerou to (brouci): brouci (všechny 3 odpovědi)
149. To jsem dostal (od kluků): klukuch (Helena), klukůch (Gerník), klucích (Eibentál)
150. Ten oděv je bez (rukávy): rukavuch (Helena), rukávůch (Gerník), rukávech (Eibentál)
 151. Ten vepř má alespoň (sto kilo): sto kil (všechny 3 odpovědi)
152. V naší (ves): vesnici (všechny 3 odpovědi) je jen (pár stavení): staveních (všechny 3 odpovědi)
153. Děvčata by na (zábava): zábavě (Gerník), zábavu (Helena a Eibentál) nešla bez (sukně):
 sukně (Gerník a Helena), sukních (Eibentál)
154. Když jste u někoho na návštěvě (např. Pieček), tak řeknete: u Piečkuch (Helena),
 Piečkůch (Gerník), Piečkojc (Eibentál)

6.5.4 Jevy syntaktické

Jak byste řekli:

155. On má jednu starou matku. **Helena:** On má jednu mámu starou. **Gerník:** On má starou mámu. **Eibentál:** On má jednu starou mámu.

156. Tak si myslím, že jsem vám ho sem dala. **Helena:** Tak sem vám ho sem myslím dala. **Gerník:** Myslím si, že sem vám ho tady dala. **Eibentál:** Myslím si, že jsem vám ho sem dala.

157. Ono moc nepršelo. **Helena:** Moc nepršelo. **Gerník:** Hodně nepršelo. **Eibentál:** Nepršelo nikerak.

158. Zapal to! **Helena:** Dej tomu oheň! **Gerník:** Podpal to! **Eibentál:** On zaspal.

159. Ono se to přerušilo (telefonní spojení). **Helena:** Přetrhlo se to. **Gerník:** Ono to padlo. **Eibentál:** Se to useklo.

6.5.5 Jevy fonologické

Jak byste přečetli:

160. celofán: čelofán (všechny 3 odpovědi stejné)

161. mercedes: merčedes (všechny 3 odpovědi stejné)

162. algebra: aldžebra (všechny 3 odpovědi stejné)

163. mechanik: mekanik (Helena a Gerník), makanik (Eibentál)

6.5.6 Otázky zaměřené komplexně

Jak byste řekli:

164. Vezměte si ten ručník a utřete si obličej. **Helena:** Vem si tuten utěrák a utři si ksicht.

Gerník: Vem si ten utírák a utři si ksicht. **Eibentál:** Vemte si utírák a votřete si ksicht.

165. Kolik máte doma dětí? **Helena:** Kolik máte doma harantuch? **Gerník:** Kolik máte doma dětí? **Eibentál:** Kolik dětí máte doma?

6.5.7 Toponyma

Jak říkáte těmto městům/vesnicím:

166. Orșova: Oršova (Helena a Eibentál), Oršava (Gerník)

167. Oravița: Oravice (Helena a Gerník), Oravica (Eibentál)

168. Moldova Nouă: Moldava (Helena), Nová Moldava (Eibentál a Gerník)

169. Șopotu Nou: Nový Šopot (Helena a Eibentál), Bušava (Gerník)

170. Eibenthal: Eibenthál (Helena a Eibentál), Jevental (Gerník)

171. Caransebeș: Karansebeš (Helena a Gerník), Karanšebes (Eibentál)

172. Timișoara: Temešvár (všechny 3 odpovědi byly stejné)

173. Baia Noua: Ujbánije (Helena a Gerník), Ujbányje (Eibentál)

7. Závěr

Výzkumná část práce je postavena na dotazníku vytvořeném na základě dat získaných z osobní návštěvy Banátu ve spojení s teoretickými poznatky z díla Slavomíra Utěšeného. Díky jeho postupnému vyhodnocování lze vyvodit závěry, které mohou poskytnout ucelený přehled o jazyce nejmladší generace, a to dětí na druhém stupni základních škol.

Cílem této práce bylo na základě teoretických poznatků o jazyce české komunity v rumunském Banátu zjistit, jaký je současný stav mluvy našich krajanů oproti stavu, který zde byl v 60. letech 20. století.

V lexikální rovině si můžeme povšimnout zejména úbytku českých archaických výrazů. Naopak německé výrazy přejaté do slovní zásoby tamějších lidí jsou v různých obměnách stále živé. Také se projevuje značná romanizace místního obyvatelstva. Největšího posunu směrem ke spisovné češtině si můžeme všimnout zejména v rovině hláskoslovné. Až na několik výjimek je už výslovnost mnoha výrazů prakticky totožná s výslovností naší. Pokud nahlédneme na problém z hlediska tvarosloví, jev, který ale stále přetrvává, je skloňování podstatných jmen v druhém pádě čísla množného. Charakteristické koncovky si udržuje každá z českých vesnic. V rovině syntaktické si také můžeme všimnout znatelného posunu především ve větěném slovosledu, který se už více blíží tomu našemu.

Důvody, proč mladší generace mluví už odlišněji než jejich rodiče či prarodiče, je hned několik. Zprv je to dáno lepší dopravní dostupností, neboť v posledních letech se vybuďovalo mnoho nových silniček, které vedou až do samotných vesnic. S tím souvisí zvýšený počet návštěvníků z Čech, kteří do Banátu přijíždějí v hojném počtu trávit především letní prázdniny. Dalším důvodem je kontakt s reemigranty, kteří se ale za svými příbuznými do Banátu stále vrací. A v neposlední řadě má na utváření místní mluvy značný vliv rozvoj moderních technologií, které jsou už běžné i v jinak zapomenutém kraji. Televize se dnes nachází už v téměř každé domácnosti a díky satelitům mají naši krajané možnost přijímat i české televizní programy. Výjimkou v dnešní době není už ani internet. Tím pádem má každý možnost poznat svět. Otázkou ovšem je, jak dlouho se zde při současné tendenci místních obyvatel stěhovat se z vesniček pryč tato česká komunita ještě udrží.

Bibliografie

Použitá literatura:

AUERHAN, Jan. *Čechoslováci v Jugoslavii, v Rumunsku, v Maďarsku a v Bulharsku*. Praha: Melantrich, 1921. 207 s.

JECH, Jaromír. *České vesnice v rumunském Banátě*. Praha: Ústav pro etnografii a folkloristiku ČSAV, 1992. 201 s., obr. příl. Češi v cizině; 5. ISBN 80-85010-36-4.

KLVAČ, Pavel, ed., BUČEK, Antonín, ed. a LACINA, Jan, ed. *Příroda a krajina v okolí Svaté Heleny*. Vyd. 1. Drnovice: Občanské sdružení Drnka, 2011. 71 s. ISBN 978-80-904591-1-3.

KOKAISL, Petr a kol. *Krajané: po stopách Čechů ve východní Evropě*. 1. vyd. [Praha]: Za hranice - Společnost pro rozvojovou spolupráci při Provozně ekonomické fakultě ČZU v Praze, 2009. 435 s. ISBN 978-80-254-5924-9.

KOPECKÝ, Kamil. *Rizikové chování studentů Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v prostředí internetu*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, 110 s. ISBN 978-80-244-3858-0.

Kultura rumunských Čechů. In: Český lid 4 (1962) s. 145.

SVOBODA, Jaroslav, ed. *Gernický školní kalendář*. V Praze: Herrmann & synové, 2004. 79 s

ŠPICEL, Alois a ŠUBERT, Václav. *Rovensko*. 2., dopl. vyd. [Česko: s.n.], 2007. 142 s. ISBN 978-80-260-5169-5

TREPTOW, Kurt W. *Dějiny Rumunska*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2000, 543 s. Dějiny států. ISBN 80-7106-348-7.

URBÁNEK, Radim. *Češi v rumunském Banátu: doprovodná publikace k výstavě České vesnice v rumunském Banátu*. Vyd. 1. Vysoké Mýto: Regionální muzeum, 2003. 24 s. ISBN 80-2390390-X.

UTĚŠENÝ, Slavomír. *O jazyce českých osad na jihu rumunského Banátu* in: Český lid 5 (1962), s. 201-209.

VACULÍK, Jaroslav. *Češi v cizině 1850-1938*. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2009. 189 s., [22] s. obr. příl. Spisy Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity; sv. 115. ISBN 978-80210-4865-2.

Internetové zdroje:

GECSE, Desideriu a GECSE, Alena. *Dějiny a tradice české menšiny Rumunska* [online]. Banat.cz, [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: http://www.banat.cz/historie_gesce.htm

Historie školy v obci Svata Helena [online]. Svata-Helena.eu, [cit. 2015-04-05]. Dostupné z: <http://www.svata-helena.eu/skola.htm>

SVOBODA, Jaroslav. *Historie – stručné dějiny krajanů v rumunském Banátu a další zajímavé informace o jejich životě* [online]. Velvyslanectví České republiky v Bukurešti, 26.9.2006 [cit. 2015-04-19]. Dostupné z: <http://www.mzv.cz/bucharest/cz/krajan/historie.html>

Škola [online]. Gernik.eu, [cit. 2015-04-05]. Dostupné z: <http://www.gernik.eu/index.php/%C5%A0kola>

Vyučování češtiny v obci Svatá Helena [online]. Svata-Helena.eu, [cit. 2015-04-05]. Dostupné z: <http://www.svata-helena.eu/vyucovani-cestiny.htm>

Základní škola Eibenthal - Școala cu clasele I-VIII [online]. Eibenthal.eu, [cit. 2015-04-05]. Dostupné z: http://www.eibenthal.eu/E_skola.html

Prostudovaná literatura:

BALHAR, Jan et al. *Český jazykový atlas*. Vyd. 1. Praha: Academia, 1992-2011. 6 sv. ISBN 80-200-0013-5.

BĚLIČ, Jaromír. *Nástin české dialektologie: vysokošk. učebnice*. 1. vyd. Praha: SPN, 1972. 463 s. Vysokoškolské učebnice.

KELLNER, Adolf. *Úvod do dialektologie*. 1. vydání. Praha, 1954.

KUCHAŘ, Jaroslav, ed. a UTĚŠENÝ, Slavomír, ed. *Čeština všední i nevšední: 4. výběr jazykových koutků Čs. rozhlasu z dialektologie, frazeologie a onomastiky*. 1. vyd. Praha: Academia, 1972. 489, [1] s.

MACHEK, Václav. *Etymologický slovník jazyka českého*. Vyd. 2., opr. a dopl. Praha, 1968.

NOVOTNÝ, Jiří et al. *Český lid: etnologický časopis: 1946-2000: bibliografie*. Vyd. 1. Praha: Etnologický ústav Akademie věd České republiky, 2008. 241 s. ISBN 978-80-87112-13-7.

SECKÁ, Milena, ed., KŘEŠŤAN, Jiří, ed. a KAHUDA, Jan, ed. *České archivy a prameny k dějinám zahraničních Čechů: sborník příspěvků z mezinárodního vědeckého sympózia konaného ve dnech 27.-28. června 2006 v Českých Budějovicích v rámci 23. světového kongresu Československé společnosti pro vědy a umění*. Vyd. 1. Praha: Národní archiv, 2007. 225 s. ISBN 978-80-86712-50-5.

Příloha č. 1 – Dotazník

1. Jak říkáte smažené bramborové placce? (bramborák) .....
2. Jak říkáte tomu, když k Vám někdo přijde posedět, popovídat...? (návštěva) ..... 3.
- Jak nazvete skutečnost, která pobíhá právě v současné době? (teď) .....
4. Jak odkážete na osobu/věc ve vaší blízkosti? (tenhle).....
5. Jak řeknete někomu, aby se vrátil tam, odkud přišel? (zpět) .....
6. Když někdo leží a léčí se, tak je jaký? (nemocný).....
7. Když se Vám něco nepovede, tak jak zaklejete? (např. sakra!) .....
8. Kde máte schované například oblečení? (skříň) .....
9. Jak nazýváte velmi vonný keř, který vykvétá většinou v květnu a jeho květy mají fialovou, bílou či růžovou barvu? (šeřík) .....
10. Jak říkáte žlutočernému oboživelníku? (mlok) .....
11. Jak říkáte jedovatému členovci, který má klepítka a osten na ocase? (štír) .....
12. Jak říkáte směsi plynů, kterou živočichové dýchají? (vzduch) ..... 13. Jak říkáte znakům, které používáte při počtech? (číslo) .....
14. Jak říkáte přední části hlavy? (obličej) .....
15. Jak říkáte vodnímu plavidlu? (loď) .....
16. Jak říkáte dřevěné psací potřebě s tuhou uvnitř? (tužka) .....
17. Jak říkáte oděvu, který nosíte? (šaty) .....
18. Co děláte, když nestíháte určitou činnost? (chvátat, spěchat) ..... 19.
- Co děláte, když chcete zjistit, jakou má nějaké jídlo chuť? (ochutnat) .....
20. Co děláte, když chcete někomu sdělit pozdrav? (popřát) ..... 21. Jak se nazývá místo, kde pracuje horník? (doly) .....
22. Jak se nazývá nábytek, na kterém se sedí? (židle) .....
23. Jak byste nazvali skupinu neznámých lidí, které jste potkali? (osoby).....
24. Jak byste souhrnně nazval obyvatele jedné vesnice? (lidé) .....
25. Když vykonáváte nějakou těžkou činnost, tak se ....? (nadržít se) .....
26. Jak nazýváte skleněný předmět na elektřinu, který svítí? (žárovka) .....
27. Jak říkáte nemotorovému dopravnímu prostředku, na kterém se šlape? (kolo).....
28. Jak nazýváte vrchnější teplou část oděvu? (mikina) .....
29. Jak nazýváte zabijačkový produkt? (tlačenka) .....
30. Jak byste řekli, že se jdete někam bavit? (na bál) .....
31. Jak říkáte při zemi rostoucí bílé zelenině kulovitěho tvaru? (květák) ..... 32.
- Jaký používáte výraz pro druh zemědělského náradí? (široká motyka) .....
33. Jak říkáte háčkům na prádlo? (kolíčky) .....
34. Jak nazýváte nepravdivé řeči? (drby) .....
35. Jak říkáte místu, kam se pohřbívají zemřelí? (hřbitov) .....
36. Jak říkáte nepoužitelné věci? (odpad) .....
37. Jak říkáte zimní obuvi? (gumáky) .....
38. Jaký výraz používáte pro věc, v které si berete své věci na cestu? (zavazadlo) .....

39. Jak říkáte papírům s novými informacemi, zprávami...? (noviny) .....
40. Jak říkáte nástroji, pomocí kterého rovnáte záhyby na oděvu? (žehlička) .....
41. Jak říkáte, když někdo jde pracovat pod zem? (do dolu) ..... 42. Jak říkáte předmětům, pomocí kterých jíte? (příbor) .....
43. Jak říkáte obřadu, při němž se pohřbívají zesnulí? (pohřeb) .....
44. Jaký výraz používáte pro skutečnost, která se děje neustále? (pořád) ..... 45. Jak nazýváte část oděvu chránící chodidla? (ponožky) .....
46. Jak říkáte nejsvrchnější části oděvu? (bunda) .....
47. Jak říkáte pěstovaným plodinám, z kterých se dělá např. salát? (zelenina) .....
48. Jak nazýváte činnost podobnou pletení? (háčkování) .....
49. Jak nazýváte něco, co není příliš pevné? (křehké) .....
50. Jak říkáte tabletám, které mají za úkol vyléčit nemocné? (léky) .....
51. Jak nazýváte pokrm obsahující maso? (guláš) .....
52. Jak říkáte předmětu, který se používá k šití? (šicí stroj) .....
53. Jak říkáte motorovému dopravnímu prostředku? (auto) .....
54. Jak byste nazvali skutečnost, která se dá udělat mnoha způsoby? (jakkoliv) .....
55. Jak nazýváte stavení, kde je uskladněno obilí? (stodola) .....
56. Jak říkáte špatné viditelnosti z důvodu vysoké vlhkosti? (mlha) .....
57. Jak někomu řeknete, aby zapnul světlo? (rozsvítit) .....
58. Jak říkáte předmětu, s jehož pomocí vyrábíte zabijačkové produkty? (stroj na jitrnice, jelita, prejt.....) .....
59. Jak říkáte malé nádobě např. na čaj? (hrnek) ..... 60. Jak říkáte předmětům, které nosí dívky v uších? (náušnice) .....
61. Jak nazýváte zeleninu s červenými plody? (rajčata) .....
62. Jak říkáte předmětu, který Vás chrání před deštěm? (deštník) .....
63. Jak říkáte davu lidí, který někam jde během nějakého svátku? (průvod) .....
64. Jak říkáte ovoci, které má kulaté zelené nebo červené plody? (hrozny) .....
65. Jaký je kov, který je již v rozkladu? (rezavý) ..... 66. Jak říkáte skleněné nádobě? (lahev/flaška) .....
67. Jak nazýváte osobu pracující na poli? (rolník) .....
68. Jak nazýváte osobu, která šije oděvy? (švadlena) .....
69. Jak říkáte ochucenému nápoji? (limonáda, džus) .....
70. Jak nazýváte předmět, kterým si připnete vlasy, aby nepadaly? (sponka) .....
71. Jak říkáte době, kdy je člověk v práci? (směna) ..... 72. Jak říkáte činnosti, kdy něco připravujete? (chystat) .....
73. Jak nazýváte předmět, na kterém se vaří? (kuchyňská kamna) .....
74. Jak nazýváte předmět, v němž jsou uloženy peníze? (peněženka) .....
75. Jaký máte výraz pro dvoukolý vůz na tahání? ..... 76. Jak nazýváte látku, kterou je pokryt stůl? (ubrus) .....
77. Jak nazýváte látku, kterou je pokryta podlaha? (koberec) .....

78. Jak nazýváte látku, do které se člověk suší po koupeli? (ručník) .....
79. Jak nazýváte předměty, pomocí nichž můžeme něco opravit? (nářadí) .....
80. Jak nazýváte produkt zabijačky? (jitrnice/jelito) .....
81. Jak nazýváte uzeninový produkt? (klobásy) .....
82. Jak nazýváte skleněnou nádobu na pití? (sklenice) .....
83. Jak nazýváte místnost, kde se dělají různé řemeslné práce? (dílna) .....
84. Jak říkáte činnosti, při které použijete telefon? (zatelefonovat) .....
85. Jak nazýváte to, co pohání věci, které potřebují elektřinu? (proud) .....
86. Jak nazýváte nějakou místnost? (pokoj) .....
87. Jak nazýváte místnost spojující více pokojů? (chodba) .....
88. Jak nazýváte sladké kulaté ovoce? (špendlík) .....
89. Jak nazýváte činnost, při níž někam jdete? (procházet se) .....
90. Jak řeknete někomu, aby tolik nespíchal? (pomalu) .....
91. Jak někomu dáte za pravdu, přitakáte....? (ano) ..... 92. Jak říkáte druhu domácího zvířete? (sele) .....
93. Jak nazýváte maso z prasete? (vepřové) .....
94. Jak nazýváte mládě krávy? (tele) .....

Jak řeknete:

95. obecní pastvina .....
96. obuvník/švec .....
97. šetřit .....
98. zkoušet .....
99. lihovina .....
100. šikmo .....
101. řada .....
102. vědro/kbelík .....
103. hliněný džbán na vodu .....
104. větší nízký koš .....

105. hlídač .....

106. taška .....

Jak píšete následující slova:

107. východ .....,

108. výklad .....

109. výbor .....,

110. výheň .....

111. úřad .....

112. útrata .....

113. úterý .....

114. okres .....

115. obec .....

116. osm .....

117. středa .....

118. střecha .....

119. střevíce .....

120. střílet .....

121. stříkat.....

122. hřích .....
123. hřeben .....
124. hloh .....
125. hvízdát .....
126. skřivánek .....
127. vdolek .....
128. zvláštní .....
129. pole ..... 130. dolů .....
131. spolu .....
132. na kraji .....
133. ticho .....
134. muž .....
135. dcera .....
136. věřit .....
137. žili dlouho .....
138. můj .....
139. můžeš .....
140. jméno .....

141. déšť .....
142. není .....
143. zelí .....
144. peří .....
145. boží .....
146. Ježíš .....

Doplňte tvar, který běžně užíváte:

147. To je pro (králíci) .....
148. Žerou to (brouci) .....
149. To jsem dostal (od kluků) .....
150. Ten oděv je bez (rukávy) .....
151. Ten vepř má alespoň (sto kilo) .....
152. V naší (ves) ..... je jen (pár stavení) .....
153. Děvčata by na (zábava) .....nešla bez (sukně) .....

Jak byste řekli:

154. On má jednu starou matku.
155. Tak si myslím, že jsem vám ho sem dala.
156. Ono moc nepršelo. 157. Zapal to!

158. Ono se to přerušilo (telefonní spojení).

Jak byste přečetli:

159. celofán

160. mercedes

161. algebra

162. mechanik

Jak říkáte těmto městům/vesnicím:

163. Orșova

164. Oravița

165. Moldova Nouă

166. Șopotu Nou 167. Eibenthal

168. Caransebeș

169. Timișoara

170. BaiaNoua

171. Když jste u někoho na návštěvě, tak řeknete: u ..... (např. Pieček)

172. Jak byste řekli: Vezměte si ten ručník a utřete si obličej. 173. Kolik máte doma dětí?

Příloha 2 – Fotografie

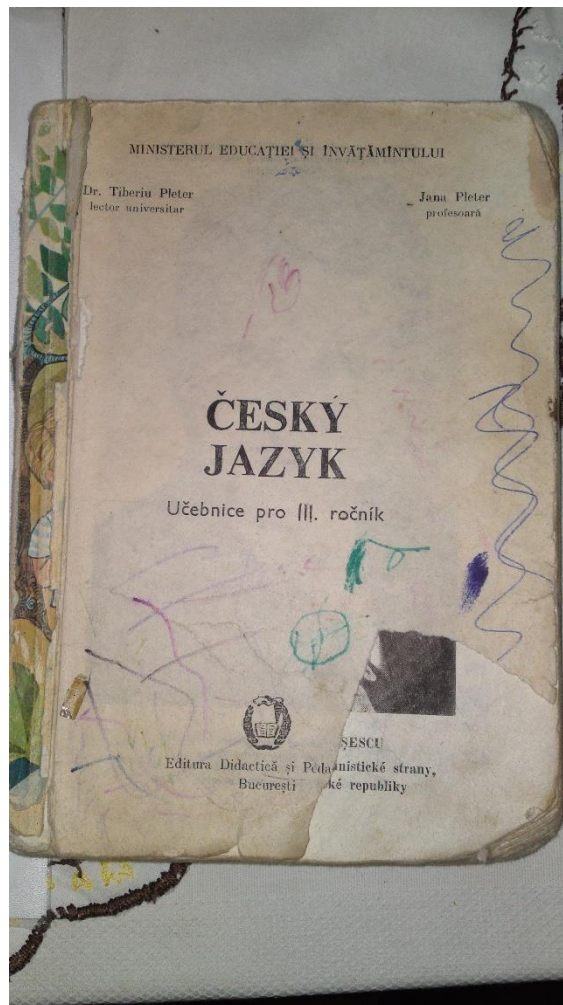
Děti ve škole v Eibentálu. Foto: archiv autora.

Děti ve škole v Gerníku. Foto: archiv autora.

Krajina Banátu. Foto: archiv autora.

Učebnice českého jazyka pro Banát. Foto: archiv autora.

Anotace

Jméno a příjmení:	Daniel Ecler
Katedra:	Katedra českého jazyka a literatury
Vedoucí práce:	Mgr. Jana Kusá, Ph. D.
Rok obhajoby:	2015

Název práce:	Jazykové odchylky mezi českým jazykem u nás a českou komunitou v rumunském Banátu
Název v angličtině:	Czech language divergences between the Czech Republic and the Czech community "Banát" in Romania
Anotace práce:	Cílem této bakalářské práce je zanalyzovat jazykové odchylky mezi dnešní podobou spisovné češtiny a jazykem české komunity žijící v rumunském Banátu. V teoretické části je přiblížena geografická poloha této oblasti a historie osídlení našimi krajaný. Jazykové odchylky mezi mluvou tehdejších krajanů a naší současnou spisovnou češtinou dokládá autor na prepisech vybraných rozhovorů s osobami narozenými na přelomu 19. a 20. století. Praktická část je postavena na vyhodnocení dotazníků vyplněných dětmi ve školách v Banátu. Cílem těchto dotazníků bylo zjistit, jaký je stav současné češtiny našich krajanů, na kolik je ještě jejich nářeční čeština zachována.
Klíčová slova:	česká komunita, dialektologie, Rumunsko, Banát, archaismy, rumunismy, germanismy
Anotace v angličtině:	This thesis deals with an analysis of the language divergences between the Czech Republic and the Czech community "Banát" in Romania. In theoretical part there is the geographical location described as well as the history of the settlement. The language divergences are illustrated with transcription of interviews with people born at the turn of 19th and 20th century. Practical part deals with an evaluation of questionnaires filled by primary school children in Banat. The aim of those questionnaires was to find out the contemporary language situation of our compatriots and whether their dialect is preserved.
Klíčová slova v angličtině:	Czech community, dialectology, Romania, Banát, archaisms, Germanisms, Romanian loanwords
Přílohy vázané k práci:	2 přílohy: - Dotazník - Fotografie
Rozsah práce:	47 stran
Jazyk práce:	Český jazyk

